

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI: 103-29 MART 1977 FİYATI: 5 TL

1977
tarafında
TÜSTAV
bağlanmıştır

AP'SİZ, MHP'SİZ SEÇİM HÜKÜMETİ

FRANSA:
İLKELİ,
KARARLI BİRLİĞİN
YOLU

BİRLİĞİN GÜCÜ

YURYOŞ

Geçtiğimiz haftalarda Fransa ve Hindistan'da yapılan seçimler önemli sonuçlar yarattı. Fransa'da, sol birlik partileri iktidardaki anti-demokratik güçler koalisyonuna karşı büyük bir başarı kazandılar. Fransız halkının büyük çoğunluğunun, iktidarın gerici politikasını reddettiği ve Fransa'yı bugünkü bunalımdan çıkararak sosyalizm yoluna sokacak köklü dönüşümler hedefinde hızla birleştiği görüldü. Böylece, 1978'de yapılacak genel seçimlerde, sol birlik partilerinin iktidarı sağ koalisyonun elinden alması yolunda önemli bir adım atıldı.

Buna karşılık, Hindistan seçimleri emperyalizmi ve uluslararası gericiliği sevindiren sonuçlar verdi. Ülkeyi emperyalizmin sadık bir müttefiki haline getirmeyi amaçlayan gerici partiler birliği, oyların çoğunluğunu topladı. Burjuvazinin propaganda araçları, Hindistan'daki bu seçim sonuçlarından yararlanarak, bağımsızlık ve demokrasi hareketinin genel yükselişini gizlemek için yoğun bir kampanyaya giriştiler.

Her iki seçimin de sonuçları, emperyalizme ve gericiliğe karşı birlik sonunu açışından mutlaka incelenmelidir. Bu sayının orta sayfalarında, Fransa'da sol partiler arasındaki birlik sürecinin gelişimi özetleniyor. Bu sürecin günümüzde ulaştığı düzey değerlendiriliyor. Emperyalizmin ve Fransa'daki gerici güçlerin son yıllardaki politikaları, temelde, bu birlik sürecinin baltalanmasını hedef ald. D'Estaing iktidarı, özellikle son bir yıl boyunca, sol'un birliğine karşı yeni bir politik alternatifin yaratılmasına yönelik. Sağ'ın güçlerini ve özellikle ara tabakaları "ileri liberalizm" sloganı etrafında birleştirmeye çalıştı. Gerici politikasına "yenilikçi" bir görünüm verme amacıyla, hükümetini değiştirdi. Yeni Barre hükümeti, bütün politikasını, "kemerleri sıkma" planının emekçilere sirin gösterilmesine dayandırdı. Em-kçileri ve sol'daki güçleri bölererek bu politikayı kabul ettirmeye çalıştı.

Son seçimler, bu taktiğin iflasını simgeledi. Fransa halkı, bunalımın yükünü kendi sırtına yıkmayı amaçlayan demagojileri reddettiğini gösterdi. İktidar koalisyonu, bunalımın sorumluluğunu emekçilerin şa ya da bu kesiminin üzerine yükledi. "kemerleri sıkma"'yı diğerlerine kabul ettirmeye çalışıyordu. Başta işçi sınıfı olmak üzere bunalımın yükü altında en çok ezilen kitleleri, diğer anti-tekelci güçlerden koparmayı amaçlayan bu taktik, işçi sınıfı örgütlerinin kararlı politikasıyla boşa çıkarıldı. Fransa Komünist Partisi (FKP), partinin, işçi sınıfının halkın birliği politikasındaki yerini sağlamlaştırma kararlılığını belirterek, "kemerleri sıkma politikasına karşı mücadele adına, kol emekçileri aydınlar, işçileri teknisyen ve mühendislere, üreticileri küçük ve orta köylülere düşürmeyi amaçlayanların" karşısına çıktı. (France Nouvelle, FKP Merkez Komitesi'nin haftalık organı, 15 Kasım 1976)

Büyük burjuvazinin, sol'un birliğini bölme, sol birliğin yığınsal gücünü zayıflatma girişimleri, yalnız emekçileri birbirine düşürme düzeyinde kalmadı. Bölücü girişimlerin asıl ağırlığı, sol birlik partilerini, özellikle komünistlerle sosyalistleri birbirinden ayırmaya yöneldi. İktidar, Sosyalist Parti'nin (SP), sol'un birliğinden, komünistlerin aleyhine güçlenmek için yararlanma eğilimini kızdırmaya çalıştı. Bunun için anti-komünizm silahına daha sıkı sarıldı. Bu taktik, FKP'nin, sosyalistlerle işbirliğini gerçekçi biçimde değerlendiren politikasıyla boşa çıkarıldı. Daha 1972'de, sol'un ortak hükümet programını kabul eden FKP Merkez Komitesi toplantısında G. Marchais şöyle diyor: "Ortak bir program kararlaştırılması, SP'nin önemli rol alacağı bir hükümet perspektifinin doğması, bu partiye, bizim kendii üzerimize düşeni yapmama durumunda, bizim zararımıza güçlenme çabalarında kusursuz dayanak noktalar verecektir." Geçtiğimiz yıl 28 Haziran'da, sol partilerin bu yılki yerel seçimlere birinci turdan itibaren ortak listelerle girmeleri konusunda yapılan anlaşma, sol birliği içinde tek taraflı güçlenme eğilimlerinin engellenmesi yolunda önemli bir adım oldu. Ancak, geçen Kasım ayında yapılan kısmi seçimler SP'deki bu eğilimin ortadan kalkmadığını gösterdi. Kasım seçimleri, sol'daki güçler dengesi günün konusunu yaptı. Sol'un birliği politikasına hiç bir zaman dar parti çıkarları açısından yaklaşılmaması olan FKP, birliğin kalıcılığının, birlik içinde komünistlerin etkinliğinin zayıflamasına bağlı olduğunu da vurgulamaktan geri durmadı.

Kasım seçimleri için şu yorum yapıldı: "Sol yeni güçler kazanıyor. Bu herkes için olumlu bir gelişmedir. Ancak, bu ilerleme komünist partisinin zararına gerçekleştiği, komünist partisinin etkinliği artmadığı takdirde, herkes için olumsuz olacaktır. Çünkü komünistlerin etkinliğini, geçici hatta arzı olarak dahi zayıflaması sol'un dengesini bozacaktır. Örneğin Halk Cephesi'nin ya da Fransa'nın işgalden kurtuluşunun etresinde pek çok kez olduğu gibi bozulacaktır bu denge. Diğer bir deyişle, kararlılık yoksunluğunun, basiretsizliğin, işçi sınıfından ve toplumun en ilerici güçlerinden kopmanın yaratacağı başarısızlığa yuvarlanacaktır. Biz, böyle yine bir talihsiz deney istemiyoruz. Ne emekçiler için, ne Fransızlar için, ne de sol'un tümü için bunu istemiyoruz." (France Nouvelle, 22 Kasım 1976)

FKP, böyle talihsiz bir deneyin engellenmesi için kendisine düşen görevi belirledi. Parti örgütlerini ve partileri, "günlük talepler için mücadelede, yeni bir politika için mücadelede, halkın ve ülkenin gereksinimlerine cevap veren bütün mücadele alanlarında yarışmaya" çağırıyor. (Cahiers du Communisme, FKP MK'nin aylık teorik organı, Aralık 1976. s. 12) Son seçimler, "yeni bir talihsiz deneyi" Fransa halkının da reddettiğini gösterdi. Seçimlerde, gerek komünistlerin gerekse sosyalistlerin başını çektiği ortak listelerin, Fransız emekçilerinin aynı ölçüde güvenini kazandığı görüldü. 20 Mart akşamı yaptığı ilk açıklamada, "sol'un genel ilerlemesi içinde komünist partisinin mevzilerini güçlendirmesini memnunklukla gözdüklerini" belirten Marchais şöyle diyor: "Bu seçim mücadelesinde emekçilerin ve tüm halkımızın çıkarlarına kararlılık la hizmet eden Parti'mizin gücünü ve etkinliğini daha da geliştirmek için her şeyi yapacağız."

Hindistan genel seçimleri ise, tekellerin çıkarlarına ve anti-komünizm verilene her ödünün, bu ödünü verenler kim olursa olsun, son çözümlemede yalnızca emperyalizmin ve gericiliğin işine yarayacağını gösterdi. Hindistan, 1970'lerin başından başlayarak, gericiliğin ve faşizmin ciddi tehdidiyle karşılaştı. Gandhi hükümetinin anti-emperyalist dış politikasına ve reform programına yönelen saldırılar, gerici bir komploya dönüştü. Emperyalizm, bu komplo- nun tezahürlerinde, açıkça faşist partilerden kendilerine "sosyalist" adını yakıştıranlara kadar çeşitli güçleri birleştirdi. Maocular da bütün kesimleriyle bu cepheyekattıldılar. Gandhi yönetimi gerici komplo- nun durdurulması gerek- cesiyle ülkede olağanüstü durum ilan etti. Alınan önlemler, gericiliğin su yüzüne çıkan eylemlerini bir ölçüde durdurdu. Fakat Gandhi yönetimi, gericiliğe karşı mücadeleyi, yoksul halkkitlelerinin çıkarlarını savunmaya birleştirmede. Köklü dönüşümlere, emekçi sınıfların politik gücünü artıracakı korkusuyla yanaşmadı. Büyük tekellerle birlik politikası buna engel oldu. Gericiliğin kökle- rinin ancak köklü dönüşümler yoluyla kazanılabileceğini savunan Hindistan Komünist Partisi'yle eylem birliğini reddetti. Tam tersine, işçi sınıfının örgütlenmesi üzerindeki baskıları ağırlaştırdı. Olağanüstü durumu, grev mücadelesini engellemek için kullandı. Gericiliğin nedenlerini değil, sadece belirli sonuçlarını ortadan kaldırmaya dayanan bu politika, gericiliğin güçlenmesine yaradı.

Gericiliğin saldırıları, Kongre Partisi içinde sağ bölünmeler yaratma dü- zeyine ulaştı. Gandhi, partisinin parçalanması tehlikesine karşı, yine geri te- cek bir silaha başvurdu. Parti içindeki farklı kesimleri, anti-komünizm teme- linde birleştirmeye yöneldi. Oğlu Sanjay Gandhi'yi, parti içindeki sağ'ı birleştirici bir lider olarak ileri sürdü. Kongre Partisi'nin komünistlere karşı saldırıları yoğunlaştı. İşçi hareketinin yükselmesini engellemek amacıyla, seçim kampanyasının başlamasına razımen olağanüstü durum kaldırılmadı. Bu politika, gerici partiler birliğinin, sözde "demokrasiyi geri getirme" propagandalarının halk düşmanı özünü gizlemeyi başardı.

Fransa ve Hindistan'da yapılan seçimlerin, birbirinin tam karşılığı olan sonuçları, tek bir gerçeğin birbirini tamamlayan iki yönünü ortaya koydu. Bı yandan, emperyalizme ve gericiliğe karşı gerçekleştirilen tutarlı ve kararlı bir- liğin, bu birliğe katılan bütün güçler için, gerçekte ilerlemenin yollarını açtığı görüldü. Buna karşılık, emperyalizme ve gericiliğe karşı birlik zorunluluğunu reddetmenin de, reddedenleri sadece yenilgiye götürdüğünü kanıtladı.

AİLE PLANLAMASI ÇIKMAZI

BEYHAN UNSAL

Gecekondu ve köy kadınının cinsel hayatındaki sorunları, bugünkü sağlık hizmetleri keşmekeşinde daha da ağırlaşmakta. Bu kadınların büyük derdi gebe kalmak, istemediği çocuğu düşürmek. Doktorlar hergün, çocuk düşürmek isteyen sağlığı ciddi şekilde tehlikeye girmiş pek çok kadını karşılaştıklarından, olayı kanaksamışlar ve kadını tek sorumlu gibi görmeye başlamışlardır. "Bunlar meraklıdır, ille oralanni kurcalatlar", "eliniz aklınız oranızda", "kendinizi öldürene kadar uğraşın", "siz aklınız olmazsınız, öleceğiniz vakit doktor dersiniz" gibi sözlerle kadınları sürekli azarlar. Sanki bu kadınların acı çekmek zevki, tavuk kanadı, emeğini, sabun alışkanlığı. Ölüm korkusuna kapılmış kadınlara bağırırken, gebelik ayına göre ilaçları karıştırıp veren eczacıya ya da muayenehanelerde kadının sağlığını düşünmeden kürtaşı vapan meslektaşlarına kızmak akillana gelmez.

AİLE PLANLAMASI ÇIKMAZI

Çocuk düşürmeye çabalayana kadar neden çaresine bakmaz ki bu kadınlar? Uluslararası örgütlerden sağlanan paralarla yayınlanılmaya çalışılan korunma yöntemlerine karşı mı çıkıyorlar? Ya kullanılması istenen yöntemler nasıl? Mükemmel hangisi? Bir de için için bu kadınların ihtiyacı olan "eğitim" girince gebelikten korunmadaki başarılar kağıt üzerinde kalmaktadır. "Günde, ayda, şu sayıda kadına RIA (rahim içi araç) takıldı, aile planlaması çalışmaları başarıyla geliyor" diye raporlar yazılır. RIA takılmasıyla aile planlaması eğitimi yapıldı denebilir mi? Aile planlamasının amacı kadının modern yöntemlerle korunması. Ancak bu amaca ulaşma çabasında kadınların söz hakkı yok.

TEK YOL RIA

Aile planlaması polikliniğine gebelikten korunma hakkında bilgi almak için bir kadının başvuracağı düşünülmez. Kadına ilk söylenen "RIA takalım" dır ve kadının tek şansı RIA imiş gibi kabul edilir. Acı duyma korkusu, "plastikten garip bir madde gebeliği nasıl önler" düşüncesiyle tereddüt gösterirse, sabırlar taşar. Kendisine sunulan bu "nimet" e nazlanırsa kadın, kaderyle başbaşa bırakılır.

RIA taktırmak veya çıkarttırmak için gelenlerin aile planlaması polikliniği salonundaki konuşmaları iğginçtir. Kocalarından, cinsel ilişkilerinden, gebeliklerinden konuşmaya başlayıp birbirleriyle kaynaştıktan sonra RIA konusunda

gelirler: "Kocam ille ben korunurum diyordum ama sarhoşken gebe kalveriyordum"; "dinimizde korunma, 30 yaşından sonra kadına düşüyor"; "kocam Almanya'ya gitti, aleti adıracağıım."

RIA'yı çıkarttırmak üzere gelenler rahatlar. Aletin nelele yol açtığı eltilisinden, yengesinden ya da kendilerinden örnekler vererek anlatırlar: "Bizim kapı komşusu aletle gebe kaldı; çocuğunu alamadılar, sakat doğdu..."; "alet yengemde başağnsı yaptı, yatağa düşürdü..." vb.

RIA taktırmaya gelenler, duydukları sözler karşısında dehşete düşerler. Ancak, gebe kalmaktan da yılmışlardır: "Kader bu ölüresek ölüresek, taktıralım gayri..." Ölümü ve duydukları aşı olmayan yan etkileri peşinen kabul etmişlerdir.

RIA takılmasını kabul eden, kadının sorunları genellikle cevapsız kalır. Gebelikten nasıl korunur, yan etkileri nelerdir,

TÜRKİYE'DE "AİLE PLANLAMASI" OLARAK ORTAYA ÇIKAN UYGULAMA. PRATİKTE BİRÇOK EKSKLİK VE AKSAKLığA DA SAHİP. AİLE PLANLAMASINDA "TEK YOL" OLARAK GÖSTERİLEN RIA (RAHİM İÇİ ARAÇLAR) İLK-OKUL ÇOCUKLARINA AŞI YAPARCASINA, PLANLISIZ VE EĞİTİMSİZ BİR BİÇİMDE KADINLARA UYGULANİYOR. BÖYLE BİR UYGULAMA, YARARDAN ÇOK, YAN ÜRÜNLE- RİYLE ZARARLI BİR NİTELİK TAŞIYOR.

hastalık yapar mı, ne kadar gebelikten korur, bunlar açıklanmaz. Hele yüzde iki gebe kalma şansının olduğundan hiç bahsedilmez. Kadın eğitilmeden evine yolların. Böylece bekleme salonunda duyduklarının etkisi artar. Elindeki, ayağındaki şişmeyi, baş dönmelerini, mide-sindeki ülkesin artmasını, kilo almasını, gözlerinin iyi görmemesini hep rahimde-ki RIA'ya bağlayıp aldınrak için gelen-

ler pek çoktur. Gebe kalırsa durum daha da kötüleşir. İlk takılırken gebe kalma şansının az da olsa var olduğunu bilmemesi, gebe kalınca ümidini ve güvenini kaybetmesine ve yeni bir aile planlaması eğitimi reddetmesine yol açmaktadır. Bu kadınlar cinsel hayatlarını kocalarından çok komşularıyla paylaşıyor. RIA'ya karşı tepki sadece gebe kalan kadınlardan değil, yakın komşulardan da gelmektedir.

NELERİ BİLİYORLAR?

RIA ile gebe kaldığında hastanede kürtaşı yaptırma hakkı olduğunu bilen pek azdır. Kendisi RIA'yı çıkartıp sabunla çocuğunu düşürmek isteyen, kanamayı başlatmak için ilaç alan ve özel doktora para verip aldırıp kanaması olduğu için hastaneye başvuranlar birkaç tanesidir. Gerekli eğitim yapılmadan, ilk okul çocuklarına aşı yapıya gibi takılan RIA gebelikten korunmaya çare olur mu? Kadın, kanaması, ağrısı olursa ne yapacağını, diğerlerine oranla, RIA ile korunursa gebe kalma olasılığının ne kadar olduğunu bilse ve gebe kalırsa hastanede kürtaşı olabileceğinden haberi olsa her halde denemeye değer diye düşünebilir.

Ankara gecekondularında yapılan bir araştırmaya 1317 gecekondu kadınının yalnız 265'inin RIA kullandığını ortaya çıkıyor. RIA kullanan kadınlardan ise yalnızca üçü, RIA kullanımına rağmen gebe kalırsa hastanede kürtaşı yaptırabilen olanaklarının bulunduğunu biliyor. Halbuki RIA kullanan kadınlar gebe kalırlarsa hastanede kürtaşı yaptırma hakları var. Araştırmaya, RIA kullanan kadınlara bu bilgilerin verilmemesini gösteriyor.

Yapılan araştırmada, gebe kadınlar, hangi durumlarda hastanede çocuk aldırabileceklere sorusunu şöyle cevapladılar:

Kanamaya olursa	338
Yeterli çocuk varsa	46
Geçim derdi varsa	15
RIA ile gebe kalırsa	3
Diğer	123

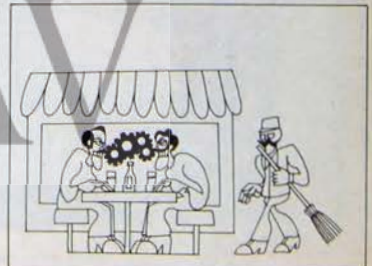
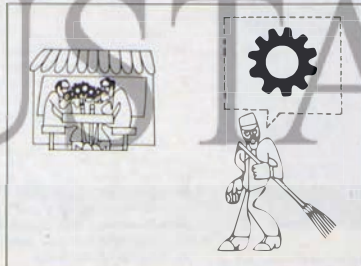
10 TL.LİK VE 750 TL.LİK RIA

Aile planlaması polikliniğinde 10 TL.

KARI-KOCANIN EĞİTİMİ İLE AİLE PLANLAMASI...

ÇARK...

VE RİA UYGULAMASI

ya takılan RİA öze kesim muayenehanelerinde 750 TL'ye kadar yükselmektedir. Alıcı bulduktan sonra niye fiyatı yükselmesini? Kadının sorularına cevap alması, bu konudaki yersiz endişelerinin giderilmesi ödenen parayla orantılı olmaktadır. 10 TL ancak RİA takmak için zaman ayılır, oysa fiyatı artıtkça kadına uygun olup olmadığı düşünülür.

DİĞER YÖNTEMLER

Kadınları "Bu çocuğa gebe kaldığında neyle korunuyordun?" diye sorulunca aile planlaması konusundaki çalışmalarını destekleyen cevaplar alabiliriz: "Kocamı yanma komuyom", "lastik korur dediler, taktırdım, gebe kaldım", "Alet nefes darlığı yapı çektim aldım", "iyi korusun diye iki kutu hap aldım fayda vermedi", "Hapı ben yutacağımşım ne biliyim, kocam yuttu, gebe kaldım", "kocamın iğnesi yaptırdım yaramadı." Ayrıca oksijenli pamuk, limon suyuna batırılmış sünger, traş sabunu, kükürtlü sabun, aspirin, limon tuzu ve kibritin uç kısmınan gebelikten korunma yolları (!)

1977 yılı. Yenimahalle'den Cemile. 2 doğum, 2 düşük. Kibrit çöpü ile korunurken kibrit rahime kaçmış ve hastanede kürtaj ile kurtulmuştu.

Gebelikten koruyan iğneler devlet hastanelerinde kullanılmamaktadır. Özel muayenehanelerde ise 100 TL ile 1.000 TL arasında yapılmakta ve koruma süresi iğneye ödenen miktarla orantılı olmaktadır. "İğnesi varmış bir daha gebe kalmıyommuşsun", "1.000 TL'ya iğne dediler ama iki sene koruyommuş", "600 TL diyorlar, kaç para olursa olsun tek korusun da"... Üç aydan fazla koruma etkisi olmayan bu iğneler Sağlık Bakanlığının izni olmadığı için hastanelerde kullanılmıyor. Yan etkileri, kadına uzun

istese de, koca hayır derse geleneksel yöntemlere başvurmak zorunda kalıyor. Erkeğin, kadına takılacak RİA'ya hayır demesi neden? Kansına zarar geleceğinden mi korkuyor, yoksa kendini düşündüğünden mi? RİA'ya "hayır" diyenlerin bir kısmı, rahiminde yabancı bir cisim olan kadını yatmaktan çekinmektedir. Ya erkeklik organına zarar gelirse? "Alet batıyommuş, adam yatamaz oldu",

duymaya alışkın olan erkek, istekli bir "hadi" duyunca şaşırılmaktadır. Kadındaki bu istek bazen dayaya bile yol açıyor. "Kocam alet, hap istemiyor, kendi mahremiyetinin hakimi kendin olacaksin diyor." Bir köyde aile planlaması eğitiminin sonuna en iyi usulün kaput olduğuna karar veren bir kadın, eğitimcilerden aldığı kaputu kocasına verdiğinde "kahpe, bu orospuluktan nereden öğ-

TİCARİ ZİHNİYETİN KURBANİ...

"alattan adamın kafası bulandı, çıkart diyor", kocalan istemediği için RİA'ya çıkartmaya gelen kadınlann söyledikleri. "Alet erkekleri hasta edip erkekliklerini etkiliyor." Bu yöntemlerin, kocalann erkekliğini sarsan bir başka yönü daha var.

rendin" diyen kocasından dayak yemiş.

YAYGIN İNANÇLAR

Sadece kadınları eğiterek etkili yöntemi kullanılmaları istemek, kararın kocalan alıp kadına yüklemek yanlış bir yol. Erkeklerin eğitimi belki kadınlann eğitiminden çok daha önemli. Erkek, korumamanın kadın sağlığı açısından şart ve önemli olduğuna inanılmırsa, kadınlara bu yükü paylaşır. Çocuk doğurmak bir kadının ne kadar hakkıysa, istemediği bir gebeliği sona erdirmek ya da gebelikten korunmada herhangi bir metodu seçmek de hakkı olmalıdır. Bu kadınlann hap kullanılmaları beklemek fazla iyimserlik olur. Zaman ve sorumluluk kavramının gelişmediği bu kadınlardan (toplumdan) hergün aksatmadan hapını almasını beklemek olanaksız. Ayrıca yan etkilerinin de olması kullanılmalarını azaltmaktadır. 8 - 10 gebelik geçmiş, ilkel usullerle çocuk düşürmüş bir kadının rahiminde en büyük boy RİA (3 boydur) bile durmakta, ya da gebelikten korunma ihtimali çok düşük olmaktadır. İki yolu deneyip kullanamayan bir kadına

veyane tavsiye kaput olmaktadır. Bu kadınlara, kocalann korunmasını beklememektedir. Yaygın olan inanç geri çekme ile korunun erkeğin ruh hastası olacaktır. Bu usulu deneyenler de, sık sık bıraktıklarından gebelik oranı çok yüksek olmaktadır.

KURTAJ HAKKI

Kadının tüplerinin bağlanması ise yasak. Tıbbi bir neden olmadıkça yapılmıyor. Tabii belli kişiler için bu yasaklar. Para vermesini ve konuşmasını bilenler için her zaman tıbbi bir neden bulunabilir. Kalp hastası gebe bir kadına hastanede tıbbi nedenle kürtaj yapılır, ancak gebe kalması hayatını tehlikeye soktuğu gerekçesiyle tüplerinin bağlanması düşünülemez. En güvenilir ve zararsız bir metod olduğuna öğrenen ve bir daha çocuk yapmak istemeyen kadınlara tüplerinin bağlanmasını istemektedir. Kadının kısırlaştırılması kanunen yasak. Kadının hastanede kürtaj yaptırması yasak. İşte bu yasaklar bazı kadınlann hayatını güçleştirmekte, ölümüne sebep olmaktadır ve özel kesim doktorlarına da gelir sağlamaktadır. Hastanede yasak olan kürtajın nasıl kanuni olduğunu şöyle açıklayabiliriz. X hastanesinde doktor ile hastası arasında geçen olay: Kadın beş çocuklu, altıncıya gebe. Kendisi sabunla kanama başlamış ve hastanede kürtaj olmak istediğinden. Ancak kanama hastanede kürtajı meşru kılaacak kadar değil.

Kadın— Evdeki beş taneye bakamıyorum, bunu aliver doktor, durumumuz çok kötü.

Doktor— Bak benim hastanede kürtaj yapmak yasak. Senin kanaman fazla değil. Ama madem durumun kötü, öğleden sonra muayenehaneme gel orada alayım. Sana biraz da indirim yaparım.

Kadın doktorun kartını almadan çıkıttı. Sabun fayda vermedi, kataranlı telek, şiş, çivi denemeli diye düşünmüş, türe belki. Bunlardan birini deneye deneye kanuni kürtajı gerektirecek kanamayı başlatabilir.

Gebeliği önlemede kullanılan yöntemlerin her kadına uygun olduğunu söyleyemiyoruz. Ne yapmalı? Bu yetersiz metodlara bir de yasaklar eklenince kadının sorunu çıkmazsa girmekte. 3-5 doğum, bir o kadar da düşük yapmış kadının gebelikten korunma için başvurması yani aile planlaması eğitimine katılması önemli değil. Eğitim yapılmassa da bu kadın bir çare arayacaktır. Genç kuşakta bu isteği uyandırmak gerekli.

ERKEĞİN EĞİTİMİ

Yapılacak aile planlaması eğitimi kadın ve erkeğe dönük olup, kadını vücudunun hakimi yapıp karar verme hakkını sağlamalıdır. Bu kadına en büyük yardımcı gelenekler baskısından kurtulmuş olan kocası olacaktır. Bu da ancak erkeğin eğitimi ile gerçekleşir.

AGRISI, KANAMASI OLUNCA NE YAPACAGINI BİLMİYEN, DİĞER KORUNMA YÖNTEMLERİNE ORANLA RİA'NIN ETKİNLİĞİ HAKKINDA BİR FİKİR SAHİBİ OLMAYAN, RİA KULLANIMINA RAĞMEN GEBE KALIRSA KURTAJ OLANAKLARININ BULUNDUĞUNU BİLMİYEN KADINLAR RİA'YA KUŞKU İLE YAKLAŞIYORLAR.

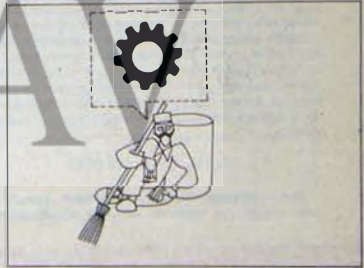
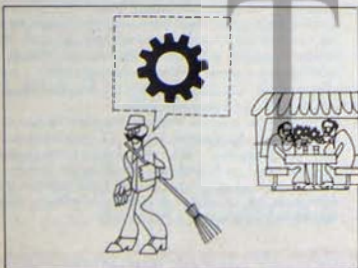
sürede zararları nelerdir bilinmiyor. Bu iğneler kadınlara yardım amacı güden muayenehane doktorlarına gelir sağlıyor.

ERKEKLİK SARSILYOR, ELDEN GİDİYOR MU?

Kadınlann gebelikten korunma konusunda iyi eğitildiğini, RİA veya hap gibi etkili bir yöntemin verildiğini varsayalım. Kadın bunlardan birini kullanmak

Kadın gerek gebe kalma korkusundan, gerek istememesi gerektiğinden, cinsi münasebetten kaçmakta. Erkekse, devamlı isteyen ve kadının isteksizliği karşısında her zaman hazır işe erkek rolünde. Güvenilir bir metod işe karşınca ne oluyor? Kadınlar gebe kalma korkusu duymadıkları zaman, hap veya RİA'dan bir yakınmalan olmadan kullandıklarında cinsi münasebetten zevk duydıklarını ve istediklerini belirtmişlerdir. Kansından hayır, istemez gibi "ters" bir söz

kurgu: İlhan Akalın çizgi: Nezh Danyal

(Devam edecek)

FRANSA: İLKELİ, KARA

ERCAN EYUPOĞLU

13 ve 20 Mart'ta Fransa'da yapılan yerel seçimler basında yeterince işlenmedi, ama çok önemli bazı sonuçlar ortaya çıkardı. Seçimlerin yerel olması, bu ilgi-sizliğe neden olamaz. Aynı or dağılımının ilk genel seçimlerde de elde edilceğine kesin gözüyle bakmak gerekiyor. "Avrupa'nın geleceğini çok yakından tehdit eden" bu gelişmenin, Fransa sınırlarını aşan önem-de sonuçları var. Bu sonuçların değerlendirilmesinde özel bir nokta ya dikkat etmek gerek: işçi sınıfı partisi ile sosyal demokrasi arasındaki ilişkiler bu açıdan, 1930'lardan 1977 seçimlerindeki başarısına dek, sol'un iç dinamiği özellikle anlamlı bir gelişme gösteriyor.

İlkin yöntemsel bir açıklama yapmak gerekir. 1920'de SFIO'nun (İşçi Enternasyonalı Fransa Sekiyonu) bölünmesi, ve FKP'nin işçi sınıfının politik, ideolojik ve örgütsel bağımsız örgütü olarak ortaya çıkması ile, sosyal demokrasi çeşitli adlar altında karşımıza çıkıyor. SFIO, Sosyalist Parti deyimleri yalnızca farklı dönemlerin sosyal demokratları. Ortak Program imzalayan bir kuruluş olarak SolRadikallerHareketi bütünüyle ayrı olarak ele alınmalı. Sosyalist Parti'den bağımsız bir kuruluş olsa da, sosyal demokrat hareketi içinde bir örgüt olduğu için.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI ERTESİNDE SERMAYENİN SEÇENEKLERİ

Faşizme karşı kazanılan zaferden sonra, Fransa'da, faşizme karşı direniş hareketinin temel gücü olarak FKP iki yıl kadar ortak hükümete katıldı. Amerika'nın Avrupa'daki yayılmasıyla, işçi sınıfı hareketini böhrek etkisizleştirme politikası Fransa'da da kendini gösterdi. Komünistler hükümetten uzaklaştırıldı. İşçi sınıfının ağırlığını küçültmek için, bir yandan CGT i-çinden bir grup "satın alındı" ve FO (İşçi Gücü) adı işbirlikçi konfederasyon kuruldu; öte yandan Mc Carthyizm ve soğuk savaş etkilerini gösterdi. Büyük sermaye, sosyal demokras aracıyla egemenliğini sürdürmeye çalıştı.

De Gaulle'ü dönem de, bunalım sürdüğü, kitlelerin çözüm beklendiği bir dönem oldu. 1965 seçimlerinde Komünist olmayan sol'un adayı olarak François Mitterand, kişisel iktidarının zirvesindeki Karşısında oyların % 45'ini aldı. Bu oyların yarısı FKP'nin getirdiği oylardı. 1967 genel seçimlerinde Komünist Parti'nin hem genel olarak, hem de sol içinde daha güçlü çıkması, hem kitlelerdeki çözüm arayışını dile getiriyor, hem de 1968'de patlayan bunalımın habercisi oluyor. Bu patlamanın bir başka açılım anlamı da sosyal demokrasinin geleceğine ilişkin.

Geniş tekeleli eyemleri karşısında Sosyalist ve Demokrat Sol Federasyonu (FGDS) ayakta kalamadı, dağıldı.

Sol'un 1968'deki başarısızlığının temel nedeni, Valdek Rochet'nin deyimleriyle "bütün sol partiler ve öteki demokratik kitle örgütleri arasında gerçek bir uyum bulunmaması" idi. Anti-komünizm ve kitleleri korkutma demagojisi yanında gözümün kitleleri iktidarsızına bağlanabilecek bir seçim yenilgisi, solun bütünü için bir yeniden değerlendirme ortamı ve gereği yarattı. Bu yeniden değerlendirilme ortamı, sonuç, yukarıdaki zorunluktan doğmuştu: Sol'un siyasal bir çözüm ve tutarlı bir program önerilebilmesi, böyle bir bütünlüğe kavuşması.

Bu süreç iki yönlü gelişti. Bir yandan, sosyal demokrasi kendi içinde yeniden partileşme deneyine girişti. Böylece bugünkü Sosyalist Parti (SP) doğdu. Öte yandan ve buna bağlı olarak, iktidar çeşitli yeni hesaplarla yeni Parti'nin sol bir çizgi benimsemesini önlemeyi çalıştı. Örgüt olarak SP ile Merkez Partilerin kaynaştırarak "3. Güç" oluşturulması gidildi. "Katılma", "Yeni Toplum", "Liberal İleri Toplum" gibi uygulamalar denendi.

Sonuç olarak ise, Alain-Savary önderliğindeki sosyalistler, çıkış yolunu solda, "komünist partileşmeye siki-rekli diyalog"da gördüler. Sosyalist Parti, "Merkezle her türlü ittifakı da, ilkesiz bir biçimde hükümete katılmaya da" reddetti. Kitle tabanındaki eğilimler, parti çizgisine yaslanmıyordu. O ana dek, komünistlerle ilişkiyi dar açıdan, taktik bir sorun olarak gören sosyal demokrasi, böylece Almanya ve İsveç'tekilerden farklı olarak, işçi sınıfı partileşmeye uzun dönemli stratejik bir ilişki içine girmeyi, "kapitalizmden sosyalizme geçiştirme üzerine düşen görevi yerine getirmeyi" üstleniyor.

TAKTİK İŞBİRLİĞİ DEĞİL

Ortak Programa birdenbire gelinmedi. İnançlı, kararlı, bilinçli bir mücadele sonunda gelindi. Bilimsel

çözümlemelere dayalı bir strateji ile gelindi. 1936'daki Halk Cephesi ile ilk belirgin göstergesini veren yeni bir stratejiyle. Bu stratejinin belirmesi, Fransız toplumu bunalımın geçirdiği bunalımın aşama aşama izlenmesi sonucu oldu. BİRLİK İÇİN MUCADELE'de kararlılığın anıtı oldu ORTAK PROGRAM.

"27 HAZİRAN 1972'DEN BU YANA ARTIK HIÇ BİR ŞEY EKİSİ GİBİ OLAMAZ FRANSA'DA"

Ortak Program'a varan yeni çözümlere, 1958'de bunalımın ulaştığı yeni aşamadan kaynaklanıyor. De Gaulle'in iktidara gelişini yalnızca Cezayir sorunu açısından değerlendirenler karşı, FKP, "emperyalist Fransız burjuvazisinin başvurduğu bir çözüm" olarak değerlendiriyor. Tekelci devlet kapitalizminin o aşamadaki gerekliliklerini karşılamak için geliştirilmiş bir siyasal örgütlenme olarak yorumluyor. Böyle olunca da büyük tekel karşıtlarında en geniş emekçi ve tekel dışı güçlerin birliğini sağlamak bir sorumluluk oluyor.

FKP'ne göre, bu birliği sağlama girişiminin başını, en diri ve dirençli güç olan işçi sınıfı çekecekti. İşçi ve demokratik güçlerin birliği, bu gözlemlerin ışığında artık en güncel ve gerçekleştirilebilir de güncelliğini koruyacak olan bir sorun olacaktı.

De Gaulle'in 1958'de iktidara geçmesi ortamı hazırlayan ve bu iktidarda yardımcı olan Sosyalist Parti, ancak 1959'da muhalefete geçti. Yeni iktidarı sınıfsal olarak geniş yığınlara karşı olduğu gerek de olsa anlaşıldı. Çok irk ve kararsız bir biçimde de olsa, komünistlerle işbirliğine ve ortak eylemlere başlamaya başladı.

1968 Mayıs-Haziran ayları, çoğunlukla gösterilmek istendiği gibi bir öğrenci eylemi olmadı. 1958'den bu yana süregelen bunalımın gün ışığına çıkması oldu. Açığa çıkan bu bunalım karşısında iki çözüm vardı: "Ya verilen rejimi bütün çizgileri ile olduğu gibi daha da ağırlaştırarak korumak; ya da, sosyalizme giden yolu açacak olan yeni bir rejim kurmak: En geniş temsil gücü olan demokratik güçler ortaklaşa bir bilince varmalı ve ulusu bu ikinci çözüme yönlendirecekler." (1964)

FKP'nin 1968 Champigny Manifestosu, bu ikinci çözümün somutlanması oldu.

KAPİTALİST SÜREÇTEN ÇIKMAK İÇİN

Kapitalist etkileri taşıyan, ancak geçmekte reformizmin başarısızlığına da vurgulayan SP, bu ikili niteliği burjuvazinin de saldırı hedefi oldu. Emile Mülller ve çevresi FKP ile yaklaşmayı bahane ederek partiden ayrıldılar. Burjuvaz, sosyalist partinin sola kayarak güçlenmesi yerine, zayıf da olsa sağda kalmasını istiyordu. Parti olarak, özgün çıkarları ve hedefleri ışığında kendi siyasal çizgisini belirlemesini engellemeye çalıştı. FKP, bunu şöyle değerlendirildi: "Büyük sermayenin SP'ye olan saldırısı, sol'u en zayıf halkasından vurma saldırısıdır. Bunun içindir ki, biz, ayrılık noktalarımızı gerektiği her anda açıkça dile getirmeli birlikte, kendi örgütlerinin bütünlüğünü koruma kapasitesindeki sosyalist partileri anlıyoruz. Kimin iyi, kimin kötü sosyalist olduğunu saptamak bize düşmez. Ancak, büyük bir parti, politikasının somut tanımını sonuna kadar gerçekleştiremez."

Parti yöneticilerinden Pierre Jaquin şöyle diyor: "SP'de değişiklikler oluyor. 1969 Altorville Kongresinin olumsuz tutumundan sonra Alain Savary'nin genel sekreterliğe gelişi ve 1971'de Mitterand'ın liderliğe seçildiği Epinay kongresi, de değişikliklerin köşe taşları. Bu, salt bir "sola kayış" değildir. Bu, sosyalizmin gerekliliğinin bilincine varılmasıdır. Bizim de beklediğimiz, yıllardır gerçekleştirmesini istediğimiz, SP'nin, kendi özgün kişiliğini koruyarak, sınıf işbirlikçiliği ile bağlarını koparılması, sol'un politik birliği stratejisini kurmada hiç olmazsa kısmen devrimci bir katkı benimsemesi oldu. Komünist ve Sosyalist Partiler henüz sola oy kullanmayanları kazanmak için birleşmeli, böyle ortaya çıkmalı ve ne olduklarını, ne istediklerini, neyi nasıl yapacaklarını açık laçık ortaya koymalıdır."

"Biz komünistler, güçlü bir partiyiz. Kendimize güvenimiz var ve atak gönüllüüz, güncelliği bir biçimde övmüneyi seveniziz. Ama bilirmesi gerekir ki, biz olmadan sosyalizm olmaz. Wilson sosyalizmi olur, ama sosyalizm olmaz."

(Tabandaki) sosyalist yoldaşlar, solun açmazını görürler."

ORTAK PROGRAM NEYİN SONUCU

Ortak Program, 1936 ve 1945'de beliren birleşiri-

ci dinamiklerin 1972'de mekanik bir biçimde tekrarlannması olmadı. Her üç aşamada da ortak olan benzerlikleri şöyle özetlemek mümkün:

- 1- Ülkenin kalkınmasını sağlamada, emekçilerin özelemlerine cevap vermede günden gün yetersiz kalan kapitalist sistemin varlığını sürdürmesi,
- 2- Komünistlerin, işçi sınıfının birliğine, halk güçlerinin bir araya gelmesine sürekli önem vermeleri,
- 3- İş ve dış güçlerin işçi ve demokratik hareketi karşı gösterdikleri kararlı direniş.

Bu ortak paydalar üzerindeki mücadele çeşitli somut biçimler aldı. Tekeleli kapitalizmin gelişme düzeyi, işçi sınıfının ve öteki tekel dışı katmanların ağırlığı, deneyimi ve bilinç düzeyi, uluslararası boyutlarda güçler dengesi ve somut olarak kullanılabilecek olanaklar bu somut durumlarda atılan adımları belirledi.

1936'da baş görev, faşizmin bir "çözüm" olarak görülmesinin önlemektir. 1945'de ise bu görev, "Fransa'nın yeniden doğuşu" yolunda girişilen "üretim için mücadele" olmuştur. 1958 sonrasında başgörevi de, tüm işçi ve demokratik güçlerin ortak bir siyasal eylem içinde birleştirilmesi oldu. Ortak Program bu somut gereksinimin belirtisi olarak doğdu.

REFORMİZMDEN ORTAK PROGRAM

Sosyal demokrasinin ortak programa gelişi kolay olmadı. Gerçi Mitterand "SFIO'nun hergeyleye mirasçısıydı" diyor ama aslında yeni Sosyalist Parti kendi geçmişine hesaplaşmak zorundaydı. Ortak Program öncesi aralarda yapılan Kongreler, tabanın bu hesaplaşmayı istediğini vurguladı. Burada hesaplaşan, kökü Bernstein ve Leon Blum'a kadar uzanan reformizm. Bu reformizmin ana özellikleri şunlardır: Kapitalizm kendi iç çelişkilerini çözümlene yeteneğine sahiptir; genel olarak tarihsel gelişmenin büyük yasası demokrasidir; sosyalizm devrimci bir dönüşüm olmaksızın aşama aşama gerçekleştirilir.

1968 büyük grevleri, Sosyalist Parti'nin bu süreçte önemli değişiklikler yarattı. "Kapitalizmin açmaz çelişkilerinden" söz eden Isay-Les-moulineaux Kongresi, sınıf mücadelesinin özünde temel ve yapısal olduğunu vurguladı. Ne var ki, aynı Parti, yalnızca politik mücadele ile devleti özel güçlerin elinden alma düşüncü de kurmaktan geri kalmıyordu.

ORTAK BİRLİĞİN YOLU

ORTAK PROGRAM YETERLİ Mİ?

Ortak Program'ın imzalanması yetmez. Bunu uygulayan güçler olmalı. Ne var ki SP'nin Ortak Programa karşı tavırında imzadan önceki kararsızlıklar sürdü. 1973'le gelen bunalmış aşamasında SP'nin yaklaşımı Ortak Programla çelişkiydi. Burjuvazinin kemerleri sıkma politikasına yeşil ışık yakan, siyasal içeriği olmayan bir bunalmış değerlendirme yapıldı. Yükü emekçi kitlelerin sırtına bindiren, tekelilerin sorununu gözden kaçırın bir değerlendirme yapıldı.

Böyle olunca, kitlelerin demokratik eylemlerini örgütleyip geliştirmek şöyle dursun, bu eylemlere yaşınamama eğilimi ortaya çıktı. Oysa büyük sermayenin sömürsü altında daha çok ezilen geniş yığınları Ortak Program'a kazanmanın tek yolu bu kitle eylemleriydi. SP buna yan çizdi uzun süre.

1975 başlarında yapılan Pau Kongresi bu eğilimleri vurguladı. Komünist Partisi'ni zayıflatarak büyüme eğilimleri de sürdü. Yerel seçimlerde daha birinci turdan itibaren ortak listeler oluşturulması önerisi reddedildi. Bu ortak liste ilkesi, ancak 1976 Haziran'ında benimsendi. Ancak Gaston Defferre gibi anti-komünist eski SFID kalıntıları buna uymamakta diretiler. Mart 77 seçimlerinde de bu tavır sürdürüldü.

Kısaca, Ortak Programa bağlılık söz konusu. İnizası için gerekli olan kararlı ve etkin kitle eylemleri, korunması ve hele uygulanması için daha çok gerekli. Siyasal ve sendikal birliğin içinde, işçi sınıfı hareketi bu kazanımdan geri dönmeye benzemiyor. 1974'teki "Birliğin niteliğini yükseltme" tartışmaları başlangıçta FKP'nin "huysuzluğu" olarak belli çevrelere eleştirilmiştir. 77 yerel seçim sonuçları, yapılarının ne ölçüde yerinde ve gerekli olduğunu vurguladı.

İŞÇİ SINIFININ SİYASAL VE SENDİKAL HAREKETİ

Mart 77 seçimlerine varan gelişimde vurgulanması gereken bir önemli nokta da şu: İşçi sınıfı hareketinin siyasal ve sendikal bütünlüğü, hem sol'un tümünün, hem de sol içinde işçi sınıfı partisinin başarısında belirleyici. CGT'nin izlediği devrimci çizginin, sol'un sağladığı buson seçim başarısındaki payını emeli. Çün-

ki, işçi sınıfı içindeki, birlik özlemini siyasal düzeyde, örgütler arasında gerçekleştiren, işçi sınıfı partisi. Ancak birliğin tabanda ve en geniş bir biçimde gerçekleşmesinde, sınıf ve kitle sendikalarına da büyük görevler düşüyor.

Bunun içindir ki, işçi sınıfının siyasal hareketine paralel olarak CGT, daha başından beri tüm emekçi ve demokratik güçlerin ortak hükümet programı çevresinde birleşmesi gerektiğini vurguladı. Sol birliğin kendisine düşen yeri aldı. Kendisini siyasal parti yerine koymaksızın, önemli ve sayısal gücü ne olursa olsun hiç bir siyasal partinin ya da öteki demokratik kitle örgütlerinin işçilerine karışmaksızın bunu sürdürdü. 1975'te toplanan CGT 39. Kongresi'nde 4 ana ilkesini şöyle saptadı:

- İktidarın olumsuz politikasına karşı, çalışanların hakları ve özgürlükleri için kararlı mücadele;
- Her türlü sınıf işbirlikçiliği girişimlerini başarısızlığa uğratma;
- Solu zayıflatmaya ve bölmeye yönelik her türlü anti-komünist kampanyayı reddetme;
- Ortak Programın temel düşüncelerinin milyonlara ulaşması için eylem."

YIĞINLARIN YERİ

1969'da De Gaulle'un istifası ve Pompidou'nun başkan seçilmesi üzerine, "tekellere karşı en geniş güçlerin birliği" yolunda gerekli koşulları ortaya çıkarmasını vurgulayan FKP Merkez Komitesi, "belirleyici olan kitlelerin eylemlerini, tabandaki ortak cephe" diyor.

Anti-komünist lider Gaston Defferre'in, ortak aday önerilerini reddederken Sosyalist Parti adına Haziran 1969 seçimlerine katılması ve sonuçta çok düşük oy alması (% 6) karşısında FKP şunu vurguladı:

"SFIO kongresi böyle karar verdi diye, biz tabandaki emekçi ve diğer seçmen sosyalistleri defterden silmiyoruz. Tersine, özlemimiz, onları sınıf çizgisinde ortak eylemlere kazanmaktır."

FKP, yığınlarla bağ kurabildiği için solun birliğini gerçekleştirebildi. Waldeck Rochet şöyle diyor: "Sol maceracıların yaptığı gibi geniş yığınlardan kopuk ve gerçeklere dayanmayan eylemler düzenlemek ne kadar yanlışsa, onların mücadeleye düzeyinin gerisi-

nin gerisinde kalmak da o kadar yanlıştır. Kitlelere kulak vermek, en küçük taleplerini duyabilmek ve gerekli olan savaş girişkenliğini gerekli anda gösterebilmek için kitlelerden yalnızca bir adım ileride olmak gerekir."

İŞÇİ SINIFININ PARTİSİ GÜÇLÜ OLMALIDIR

Fransa'da son yılların iktidarlarının, tüm kaygısı, solun birliği oldu. De Gaulle'den Pompidou'ya, Giscard'a kadar hepsi, Komünist Partisi ile Sosyalist Parti arasında kurulacak bir ittifakı bozmayı denedi. Kararlılıkla, inatla, ilk bakışta çelişkili görünen yöntemlerle.

Önce, bir "kutsal ittifak" oluşturmak amacıyla "bütün ötekiler" komünistlerden koparılmaya çalışıldı. Bugün de sürüyor bu çaba.

Çelişen, birbirine ters iki "eleştiri" kampanyası, aslında aynı amaca yönelik:

Bir yandan FKP'nin "parlamentarizmin batığına saplandığı", reformizme kaydığı, uslandı, sistemle bütünleştiği yayıldı. Amaç, partiyi işçi sınıfının en binliçi öncü kesiminden koparmak, böylece devrimci proletaryayı; en belirleyici silahından yoksun bırakmaktı.

Öte yandan FKP'nin devrimci kimliği korku uyandıracak biçimlere büründürüldü. Böylece, nisbeten daha az kararlı kesimlerin ittifaktan koparılmasına çalışıldı, çalışılıyor.

1973 genel seçimlerinden 6 ay önce, dönemin Maliye Bakanı Giscard, Brandt ve Palme'ye de göz kırparak, "liberal-sosyalist" bir "büyük ittifak"tan söz ediyordu. Ama salt burjuvazi değil bunu isteyen. Sosyalist Parti için de asıl hedef, bir bütün olarak solun saği geçmesinden önce, sol içinde sosyalist partinin Komünist Partisi'ni geride bırakması oldu.

Mitterand bunu saklamadı: "Solun birinci sorunu, kendi içindeki güçler ilişkisidir. Tutarlı ve homojen bir çekişmeden demokratik sosyalizm içinde var olması, tipki fizikteki gibi, kendi sağı ve solu üzerinde, yani kararsız ve komünist seçmenler üzerinde bir çekim gücü gösterecektir. Bu çekişke (SP), olası komünist ilerlemeleri dengeleyecek ve komünist sistemi benimsemeyen ama kendini solda sayan kesimleri kendine kazanacaktır. (1).

FKP'nin bakışı ise şöyleydi: "İki önemli sorun var çözümlenecek: 1) Sol, ülke içinde, kendisinden, emekçi kitlelerden yana bir güç dengesi oluşturmalıdır. İktidarı yenmemize ve ortak hükümet programını uygulamamıza olanak veren bir güç ilişkisi oluşturmak gerekir. 2) Solun kendi içinde de güçler dengesi olumlu yönde olmalıdır. Biz komünistler, kimsede hükümet istemiyoruz. Biz, hatta ve görmede eşitlik istiyoruz. Tüm ortaklar için, SP için de, Müttefikler arasında da eşitlik, ortak programın uygulanacağını güvencesidir. Bu eşitliğin güvencesi ise, güçlü ve etkin bir komünist partisidir. (2)

SONUÇ

Mart 1977 yerel seçimleri ışığında, Fransız sol'unun iç gelişimi bir çok bakımdan ilginç. Temel bir takım ilkelere, sosyal ve politik macadelenin atesinde nasıl yaşama geçirdiğini görmek bakımından

Halk Cephesi'nin deneyiminde de, Ortak Program imzalanmasında da, siyasal hareketin etkin kitle hareketleri ile bir arada, içiçe yürütülmesi gereği ortaya çıkıyor.

İşçi sınıfı hareketinin siyasal ve sendikal bütünlüğü, ayrılmazlığı yanında, birbirinin yerlerini almanları gereği de ortaya çıkıyor. Yığınları uzun dönemler boyu uyutmanın, sol diye ortaya çıkıp sermayenin politikasını uygulamanın geçerli olamayacağı da ortaya çıkan noktalar arasında. Ortaya çıkan bir başka nokta da, burjuvazinin her türlü girişimi göze alıp solun birliğini engellemeye çalışacağı. Böyle bir engellemeye ise, ancak işçi sınıfının partisinin, kitlelerin eylemlerini birlikte sürdürdüğü kararlı mücadele karşı çembillir.

Sol içi ilişkilerden de önemli sonuçlar çıkıyor. Burjuvazi karşısında tüm sol'un güçlenmesi yerine, sol içinde kendi örgütünü güçlenmesine önem vermenin sol'un bütününe yarardan çok zarar getirdiği de ortaya çıkan gerçekler arasında. Sol'un, bütünüyle kazanabilmesi bir tür eğilimlerden anımsayacağı bağlı. Kazanmanın ikinci ve asıl önemli koşulu ise, açık-seçik, güvence veren bir programla kitlelerin karşısına çıkmak. Ortak Program bu açık-seçik, bu güven verici niteliği ile kitlelerin desteğini aldı ve ancak bu etkin desteklerdi ki, genel seçimlerden sonra Ortak Program uygulama alanına girebilecek.

(1) "Le Socialisme du Possible". Seul 1970 s. 33
(2) L'Humanité, 19.3.1975

ÖĞRENCİ YURTLARI NASIL KUŞATILYOR?

Turizm işkolundaki gelişmelerden, ilerici sendikal hareketin bu alanda aldığı adamlardan ürken burjuvazinin, bu alandaki sendikal gelişmeyi durdurmak için ne gibi dolaplar çevirdiğini, YÜRÜ-YÜŞ okurlar yakından biliyorlar.

Çeşitli alencilik oyunlarıyla Turizm-İş Sendikasının gelişimini durduran işverenler, şimdi de işyerlerini düzmece sendikalar aracılığı ile faşistleştirme çabalarına girişmişlerdir.

Turizm işkoluna giren işyerleri arasında yurtlar da var. Bundan önce İstanbul'da bulunan 10 yurttan 7'sinde Turizm-İş Sendikası yetkiye sahipti. Bunlar Atatürk Öğrenci Sitesi, Edirnekapi Öğrenci Yurdu, Kadırga Yurdu, Çemberlitaş, Çagağolu ve Ortaköy Yurtları ile İstanbul Yurtları Müdürlüğü.

Turizm-İş Sendikasının bu işyerlerinde imzaladığı 2 yıllık sözleşme, 1976'nın Ekim ayında sona erdi. Turizm-İş işyerinin yetkili sendikası olarak toplu sözleşme çarğısında bulundu.

Gelişmeler de bununla birlikte hızlandı. Çagağolu, Ortaköy ve Kadırga Yurtları dışında kalan bütün işyerlerinde yetki, düzmece giriş fişi düzenleyen Oleyis'e verildi.

Ancak, yetkinin Oleyis tarafından alınması, sorunu tümüyle çözmedi. Çünkü Oleyis bünyesindeki gelişmeler de bu işkolunun dikensiz gül bahçesine haline gelmesi için planlar yapıyorlar.

Turizm-İş'in ilkel ve tüccar sendikacılık çizgisini tasfiye edilemek için ajanslarını kullanan ve bunu başaranlar, artık Oleyis'e de güveniyorlardı.

Bunun üzerine sahneye MİSK'e bağlı Türk-Oley adlı bir sendika çıkarıldı. Kredi ve Yurtlar Kurumu yönetimine çöreklenen MC yanlısı karanlık güçlerin de açık desteği ile "örgütlenmeye" başlayan sendikacılar Ankara, Zonguldak, Erzurum ve Konya'da bazı yurtlarda örgütlü bulundukları söylenmekle birlikte, İstanbul'da bir tek yurtta bile örgütlü bulunmadığı biliniyor.

Türk-Oley adlı sendika, Atatürk Öğrenci Sitesi Müdürü Oktay Aras ve İstanbul Yurtları Müdürü Bahattin Uluç'un özel gayretleriyle İstanbul'daki yurtlarda örgütlenmeye başlıyor. Sendikannereden geldiği belli olan mali kaynakları da bu örgütlenme için seferber edilmiştir. Türk-Oley, kendisine üye olan işçilere avans açarak, borç vererek diğer sendikalar karşısında avantajlı duruma geçmek istemektedir. Bunda bir ölçüde başarılı olmaktadır. Bütün bunlara rağmen üye olmamakta direnen işçiler, Yurtlar Kurumundaki yetkililerin emirleri ile sürdürdükleri görevlerinden alınarak evlerine uzak yeni işyerlerine gönderilmektedirler.

Artık çabaları meyvelerini vermektedir. Atatürk Öğrenci Sitesi ve Bahçeköy Öğrenci Yurtlarında MİSK ve işverenlerin baskın sonucunda greve hayır demek zorunda kaldı işçiler. Oleyis'in bu işyerlerindeki yetkileri böyle düşürüldü. Plan adım adım uygulanıyor.

Planın böylesine başarılı bir biçimde uygulanmasına yol açan başka faktörleri de unutmamak gerekir. Turizm-İş Sendikasının başına oturan tasfiyecilerin sendikayı kurulumla ve etkisizleştirme-leri, her şeyden önce bu işkolunda faşist

ve san sendikaların rahatça oynatabilmelerine olanak sağlamaktadır.

Bundan bir süre önce devrimci Turizm-İş'in Oleyis'i silecek duruma geldiği bir işkolunda, şimdi burjuvazinin planlarının tutması sonucunda, bu planların tutmasına olanak sağlayan tutumları sonucunda, sapsan patron yanlısı sendikalar at oynatabilmektedirler.

İşçi sınıfı elbette ki, işyerlerinin düşmemesi için, faşistlere teslim olmamak için direnecektir. Ancak ortamın bu hale gelmesine sorumluluk taşıyanlardan hesap sormaya da unutmayacaktır. İşçi sınıfı, kendi yolunda bu hesapları göre ilerleyecektir.

GAZİANTEP'TE DEMOKRATİK MUHALEFET GÜÇLENİYOR

MC iktidarının tüm yurtta sürdürdüğü ve özellikle son zamanlarda hızlandırdığı saldırılar, Gaziantep'te de izleniyor.

15 Mart gecesi saat 22.00 salarında Enver Kurt adlı bir ilerci, faşist saldırılarından tarafında öldürüldü. Oktay Peşer adlı bir gazeteci de ağır bir şekilde yaralandı. Öldürülen Enver Kurt'un cenazesi 30 bin kişilik bir yurtsever topluluğu tarafından kaldırılırken, halk faşizme ve faşist saldırılara karşı duyduğu kını, bilensizliği haykırıyor.

Gaziantep'te trmanışın ayrılmaz parçalarından biri olan ODTÜ kampusu üzerindeki oyunlara karşı tepkiler de büyüyor.

ODTÜ Gaziantep kampusu mühendislik fakültesi öğrencileri, okullarının faşistlerle doldurulup bir çabanbaşı haline getirilmesi yolundaki rektörlük kararını protesto amacıyla çeşitli demokratik kuruluşlarla birlikte basına bir açıklama yaptılar. Çeşitli sendika, meslek kuruluşu ve siyasal partilerin yerel örgütlerinin imzalarını taşıyan açıklama şu cümlelerle sona eriyor.

"Gaziantep halkı eğitim enstitüsünün faşistleştirildikten sonra Gaziantep için nasıl bir saldırı ve huzursuzluk yuvası haline geldiğini çok iyi bilmektedir. Gaziantep halkının huzurunu bozan, öğretilerde can güvenliğini ortadan kaldıran bu faşist saldırı yuvasının gelişimini çok iyi görmektedir. Ve ODTÜ'nünde böyle bir saldırı ve huzursuzluk karargahı haline dönüşmesine izin verilmeyeceği artık bilinmelidir.

Biz Gaziantep halkını temsil eden tüm demokratik kuruluşlar olarak - Böyle bir transfer kararının uygulanmasının şiddetle protesto ediyoruz. - Bu Anti-Demokratik karara karşı tüm demokratik yolları sonuna kadar zorlayarak mücadeleye edeceğimizi, - Ve Gaziantep Halkının huzuru ve can güvenliği açısından böyle bir kararın sonuçlarının iyi düşünülmesi gerektiğini bildiriyoruz.

Ve sonuçlarının hiçbir zaman demokratik devrimcileri yitkilenmeyeceğini hatırlatmak istiyoruz.

SİTE VE KADIRGA YURTLARINDA NELER OLUYOR?

İSTANBUL'DA BİNASIZLIK NEDENİYLE GAZETECİLİK VE HALKA İLİŞKİLER YÜKSEK OKULUNUN İKİ BİN ÖĞRENCİSİ AÇIKTA BIRAKILIRKEN SİTE VE KADIRGA YURTLARI ÜZERİNDEKİ OYUNLAR SÜRDÜRÜLÜYOR

Binasızlık nedeniyle İ.T.T.A.'ne bağlı Gazetecilik ve Halka İlişkiler Yüksek Okulunun iki bin öğrencisi açıkta bırakılırken, İstanbul'da ilerci-devrimci öğrencilerin kaldığı yurtlar üzerinde sahneye konan oyun sürdürülüyor. Aynı zamanda yurtlannın kapatılmasına karşı site öğrencilerinin girişimleri "ölüm orucu" şeklindeki direniş, İstanbul Valisi Namık Kemal Şentürk'ün resmi yazısı sonucu "kısmen de olsa başanya ulaştırıldı" gerekçesiyle 8. gününde kalmaktadır.

1100 kapasiteli yurtta şimdiki 300 kayıtlı öğrenci var. Oysa Kredi ve Yurtlar Kurumu nun emriyle kayıtlar durdurulmuş bulunuyor. Başlatılan ölüm orucu da öncelikle yurtta kayıtlı olan yenido açılması istediği için kapalı. İstanbul Valiliği gönderdiği resmi yazıda bir maddeye de sıkça değinmişti: "Yurt siyasi çalışmalarına konu edildiği zaman her an kapatılabilecektir." Bu Valinin elinde tuttuğu bir koz ve kendi açmazını çözemediği zaman hiç çekimden kullanılabileceği bir koz.

Olay zincirleme gelişiyor. Gazetecilik ve Halka İlişkiler Yüksek Okulu 1976 Kasım'ından bu yana binası ders görülemeyecek hale geldiği için kapalı. Kapanmazdan uzun bir süre önce, Milli Eğitim Müdürlüğü - Akademikerarası Kurul ve Okul yöneticileri arasındaki yazışmalar bikkilik noktasında çözümlendi sanılıyor. Aslında çözümlemeni- yu. Oyunun nasıl planlandığı yavaş yavaş ortaya çıkıyor. Gazetecilik ve Halka İlişkiler Yüksek Okulunun iki bin öğrencisi, Çagağolu Kız Öğrenci Yurduna taşınacak, buradaki kız öğrenciler Site Yurduna, Site'dekiler de kapasitesinin de üstünde yüklenerek Kadırga yurduna yerleştirileceklerdir. Amaç belliymiş. İstanbul Üniversitesi çevresinde komandalara dolaşacakları daha rahat bir alan aranıyor. Bunun

çin de Site yurdunun kapatılması gerekiyor. Böylelikle, karşısında bulunan işgal altındaki Sivas yurdunun komandalan rahatlayacaktır. Gazetecilik ve Halka İlişkiler Yüksek Okulu öğrencileri bir bildiri yayımlayarak Çagağolu Kız Yurdunun binasına taşınmayacaklarını açıkladılar. Kız öğrenciler de yurtlarında bir toplantı yaparak, "yurdun terk etmeye" konusunda bir karar aldılar. Oyun yuktandan planlanmıştı ve İstanbul Valisinin boyunu çok aşılıyor. Çagağolu Kız Yurdu öğrencileri, bir bölümü boş duran 3500 kapasiteli Atatürk Öğrenci Sitesine yerleştirilirdi. Bunu Vali de biliyordu.

Tam bu sıra, Gazetecilik ve Halka İlişkiler Yüksek Okulu yöneticileri de Çagağolu Kız Yurdundan vazgeçtiklerini açıkladılar. Valiye sadece, öğrencilere hitaben yurdun kapatılmayacağına biddence kalmıştı. Yurt öğrencilerinin asıl istediği "yurttaki kayıtların yeniden açılması" konusunda hiç bir şey elde edilmemiştir.

Site ve Kadırga yurtları üzerinde ki bulutlar dağılmış değil. Site Yurdunda 50 öğrencinin başlatıldığı ölüm orucu sürerken, bir gazeteci arkadaşla konuşuyoruz. "Nasil buldun" diyor. "Ben gazeteye yazmayacağım" diyor "Bu ölüm orucunu samimi bulmadım." "Neden" diyor. "Bu beşinci gün. İki kişiyi hastaneye götürmüşler, hastane kabul etmemiş, emzeler tabii bunları hastanelik bir halen yok. Oysa bunları tanım ben. Çiliz çiliz çocuklar..."

İşte bulutları yurt üzerine çeken asıl tehlike de bu. Maoculları ve gostülerin, seçim yoluyla değil de tepeden inme kurdukları yurt komitesi emriyle orucu bozan bu çocuklar, kolaylıkla demokratik mücadeleyi esasından ve samimiyetinden sapabilirler. Yurdun savunulması her türlü demokratik mücadeleyi biçimi kullanılarak dönüştürülebilir. Dürüst olmayanlar, samimi olmayanlar, yurt kapatıldığında bunun asıl sorumluluğu olacaklardır. Site ve Kadırga yurtlarında kayıtlar ne zaman açılır bilinmez. Bilinen birşey varsa, o da sosyalistlerin ve gerçek demokratların olaylara ağırbaşlıca yaklaşmaları koyma gereğidir.

AÜTF'DE SALDIRGANLAR VE DESTEKÇİLERİ

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde faşist saldırılar giderek yoğunlaşıyor. Saldırı olaylarında, güvenlik kuvvetlerinin takındığı tavır da gerçekten ilginç. Bütün aramalara "rağmen", saldırıların silah ve sopaları okula sokmakta hiç bir güçlük çekmedikleri görülüyor. Kendilerine gösterilen bu anlayışta da güç olan faşistler 22 Mart günü ilk saldırılarını Sıhhiye'deki Morfoloji binasına yönelttiler.

Askeri öğrencilerin de aktif bir biçimde yer aldıkları saldırılar, daha

sonra güvenlik kuvvetlerinin okula girerek yine ilerici öğrencilere saldırması ile "pekiştirildi"

Askeri öğrenciler ve güvenlik kuvvetlerinin dışında bir başka destek de okulun dekanı, Dekan, daha önce çıkan olayları kendisine ileren öğrencilere "tüm komünistleri bu okuldan atacağım" şeklinde cevap vermesi ile tanınıyor.

Bunların dışında Fakülte'nin hastane bölümü de bitüni ile faşistlerin işgali altında bulunuyor. Öğrencilerin okula girebilmeleri, başlıbaşına bir sorun.

ODTÜ'DE DİRENİŞ SÜRECEK

ODTÜ ülkemizdeki öğrenim kurumlarından birisi. Her kuruma ve öğrenim kurumuna yönelik, oyundan başlayıp işgale dönüşen saldırılar ODTÜ içinde geçerli. Ama henüz oyun safhasında. Üstelik oyun safhasından bir adım daha ileri gideceği benzemiyor. Benzemiyor değil gidemeyecek.

Gidemeyeceğinin belli olmasına rağmen, oyunlara yenilerinin eklenmesi durmuyor. Ama eklenen her yeni oyun o kadar cılız ve tutarsız ki, anında bütün tutarsızlığı ve zavalılığıyla sergileniyor. Bunun böyle olmasına ODTÜ'de kurulan ve işletilen demokratik işbirliği etken. İşbirliği, ODTÜ işçileri ve işçilerin ekonomik-demokratik örgütleri DİSK üyesi Sosyal - İş, ODTÜ öğretim üyelerinin ve örgütleri TOMÖD'ün, ODTÜ öğrencileri ve örgütü Öğrenci Temsilciliğinin işbirliği. İşbirliği ilkel ve sağlam temellere dayalı.

ODTÜ'de sürdürülmesi istenilen oyunlar ODTÜ genel sekreterliğine atanmış bir zatta sürdürülmesi isteniyor. Bu zatın ismi Abdülkadir Günaydır. Kendileri Başbakanlıkta birinci dereceden memur ve görevli iken, ya da orada yeni görevler beklerken ODTÜ'de görevli kılınmış. ODTÜ'de yapacağı işler arasında bölümlere ve idari birimlere bir türlü bulunamayan yönetici bulmak ve atamak da var. Bu atamalarda sadece birini gerçekleştirebilmek için işlem yaptı. Ama elini yüzüne buluşturdu.

EVLERE ŞENLİK BİR ATAMA

ODTÜ'de Elektronik Hesap Bilimleri Bölümü var. Bölümün Merkezi Hesaplama Laboratuvarı (Üniversite Bilgisayar Merkezi) yönetimi de diğer bölümlerde görüldüğü gibi boş. İşte evlere şenlik atama bu bölüme yapıldı. Atanan Atilla Savcı Burç. Atilla Burç Savcı hakkında bilgi vermeden önce bölüme ilişkin bilgi vermek gerekiyor.

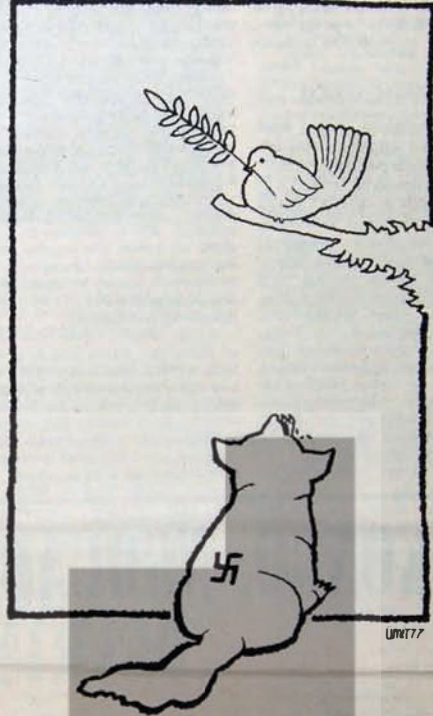
Elektronik Hesap Bilimleri Bölümü, fakülteler arası akademik bir bölüm. Bilgisayar merkezinde 38 özel ihtisas ve idari personel çalışıyor. Buradan ODTÜ'nün tüm akademik bölümlerine ve idari birimlerine, ayrıca üniversite dışı kuruluşlara bilgi işlem hizmeti üretiliyor. Bölümün kurulduğu 1967 yılından bu yana, bilgisayar merkezi hizmetlerinin yönetilmesi ya doğrudan Bölüm Başkanı, ya da Bölüm başkanlığına görevlendirilen ve akademik personel olan Bölüm Başkan Yardımcısı öğretim üyelerince yürütüle gelmiş. MHP yanlısı Hasan Tan'ın ODTÜ'ye rektör olarak atanmasından sonra her bölümde olduğu gibi, bu bölümün sorumluları da yönetim görevinden istifa etmiştir. Atilla Savcı Burç, bu bölümün yönetimleriyle görevlendirilmiştir.

Şimdi de Atilla Burç Savcı hakkında bilgi verelim. Eğitimi, orta okul mezunu düzeyinde. Mesleki tecrübesi ODTÜ'de başlamış. Önce operatör olarak çalışmış. Sonra da teknisyen olarak. Ama görevini başarı ile yürütmüşünden malzeme ve ikmal işlerine bakmakla görevlendirilmiş. Malzeme ve ikmal işlerini yürütmek görevinden de Bilgi Sayar Merkezinin yönetimiyle görevli kılınmıştır.

Geçmiş dönemdeki çalışmalarında gösterdiği başarısızlık, disiplinsiz davranışlar ve görevindeki kayıtsızlık nedeniyle, ODTÜ içinde başka bir göreve nakli rektörlük makamından iki kez talep edilmiş ve dikkati çekme cezası verilmiştir. Ocak 1976 da ise Bölüm'ün talebi üzerine hakkında disiplin kocaştırması açılmıştır.

BÖLÜM İŞÇİLERİNİN HAKLI TALEBİ VE DİRENİŞİ

Nitelikleri gereği, bölümü yönetemeyeceği bilinen Atilla Savcı Burç, başka şeyleri yönetmeye başlamış ve üç işçinin işine son verme işleminde

girişmiştir. Bu girişimi bir gün sonra ikinci üç işçi izlemiştir. Göreve başlaması ile birlikte başlayan tepkiler bu işlemlerle doruğuna ulaşmıştır. Bölüm işçileri, 33 imzalı bir dilekçe ile rektörlüğe başvurarak yöneticilik görevinden alınmasını istedikleri Atilla Savcı Burç, 25 Mart 1977 günü bir oyun daha denemiştir. İşçilerin sabah servisinde inip odalarını bizzat kıtaktan sonra çay almaya gitmelerinden yararlanarak odaların tümünü azıttı ve işçilerin direniş yaptığını belirten tutanak düzenlemiştir. Tutanağı temizlik işçilerine baskı ile imzalatmıştır.

Bütün Bilgisayar Merkezi işçileri birlikte direnme kararı almışlar ve direniş başlatmışlardır. Olaylara sebep olan ve göreve layık olmayan Atilla Savcı Burç'un görevden alınmasına kadar da direnişlerini sürdüreceklerini bildirmişlerdir. Direnen işçilerin üyesi bulunduğu DİSK üyesi Sosyal İş yöneticileri, olay yerine giderek durumu incelemişler ve sonuna kadar haklı direniş sürdüren üyelerinin yanında olduklarını belirtmişlerdir.

Elektronik Hesap Bilimleri Bölümü tüm öğretim üyeleri de bir bildiri yayınlamaya ODTÜ yönetimini protesto etmişler, Atilla Savcı Burç'un görevlendirme kararını esefle karşıladıklarını belirterek, düzeltilmesini istemişlerdir.

ODTÜ'de ilkel ve sağlam işbirliğini sürdüren işçiler ve örgütü DİSK üyesi Sosyal-İş, öğretim üyeleri ve örgütü TOMÖD, öğrenciler ve örgütü Öğrenci temsilciliği müştereken düzenledikleri basın toplantısında, ODTÜ'deki oyunları anlatarak bilgisayar merkezi işçilerinin demokratik direnişlerine sahip çıkarak bütün güçle destekleyeceklerini açıklamışlardır. Ayrıca şu taleplerde bulunmuşlardır:

- Hasan Tan düşürülmelidir.
- Hasan Tan döneminde yapılan ve yapılmakta olan tüm işlemler geçersiz ve hükümsüz kılınmalıdır.
- Tüm ODTÜ mensuplarının onaylarını alacak yeni bir rektör atanmalıdır.
- İşçiler için toplu iş sözleşmesi görüşmelerine oturulmalıdır.
- Öğretim üyelerinin özlük sorunları demokratik esaslara bağlanmalıdır.

Öğrencilerin dönem kayıpları engellenip, akademik takvimini öğretim üyesi ile öğrencilerin birlikte hazırlaması sağlanmalıdır.

Bu taleplerimiz gerçekleşinceye kadar demokratik mücadele ve direnişimiz kararlılıkla sürdürülecektir."

EDEBİYATIMIZDA 1940 KUŞAĞI

- kıyımlara
- baskılara
- sansürlere

Uğrayan şairlerin
ele alındığı
inceleme

Hikmet Altınkaynak

TÜRKİYE YAZARLAR SENDİKASI
YAYINLARI

Genel Dağıtım : CEM - MAY

BREJNEV: «EMPERYALİZMİN

SBKP Merkez Komitesi genel sekreteri Leonid Brejnev, 20 Mart günü Sovyet sendikalarının 16. kongresine katılarak bir konuşma yaptı. Brejnev konuşmasında, çeşitli ulusal ve uluslararası sorunlara değindi.

SENDİKALARIN İŞLEVI

Brejnev konuşmasına Sovyet sendikalarının niteliği üzerinde durarak başladı. Sovyet sendikalarının geniş bir kitleyi temsil edişine değinen Brejnev, bu geniş temsilî "kökleri halk yaşamına ulaşan sosyalist demokrasinin açık belirtisi" olarak nitelendi.

Sovyet sendikalarının kuruldukları günden bu yana parti ile birlikte gelişmelerini belirten Brejnev sözlerini şöyle sürdürdü: "Sendikaların sosyalist toplumdaki yerini ve rolünü belirleyen V.I. Lenin, onları yönetim, ekonomi ve komünizm okulu olarak adlandırmıştı. Sovyet sendikaları, on milyonlarca insanın üretimi, devlet ve toplum yönetimini kavradığı bir kitle okulu, komünizme göre yaşamayı ve çalışmayı öğrendiği bir ekonomi okulu idi ve bu niteliklerini bugün de sürdürüyorlar. Emekçileri giderek daha geniş se-

kilde üretim yönetimine katan sendikaların çalışmaları, toplumsal güçlerin ve sendikaların politik sistemde ve sosyalist demokrasinin geliştirilmesinde büyük rol oynadıkları toplumsal demokrasinin belirtilerinden sadece biridir.

Burada bizim için ana sorun, demokrasinin sözcüğünün, özellikle de halk egemenliğinin, yani kitlelerin devlet ve toplum meselelerinin çözümüne katılımının, Lenin'in söylediği gibi "halkın gerçekten kendini yönetmesinin" ne anlama geldiği sorunuydu.

"Sosyalizm ve demokrasi birbirinden ayrılmaz, Komünizmi kuran bizler demokrasiyi daha da geliştireceğiz. Doğal olarak söz konusu olan sosyalist demokrasinin, yani hem politik, hem sosyal ve hem de ekonomik alanları kapsayan, herşeyden önce sosyal adaleti ve sosyal eşitliği sağlayan bir demokrasidir."

Brejnev daha sonra gerek ulusal gerekse uluslararası planda işçi hareketinin farklı akımları arasında işbirliğinin oluşması için elverişli koşulların oluştuğuna değindi. Bu çerçevede Dünya Sendikalar Federasyonu, Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu ve Dünya Emek Konfederasyonu gibi büyük sendika merkezleri arasında ortak bir tutumun oluşması için

katkıda bulunma zorunluluğuna dikkati çeken Brejnev sosyalist ülkeler arası ilişkiler konusunda şunları söyledi:

"Partinin ve devletin uluslararası alanda yürüttüğü tüm çalışmalar 25. Parti kongresinde kabul edilen barış ve uluslararası işbirliği için bundan sonraki mücadele programıyla belirlenmiştir ve belirlenecektir. Bir yılda oldukça çok iş yapılmıştır. Bu durum öncelikle kardeş sosyalist devletlerin birliğinin güçlendirilmesi, onları çok yönlü işbirliklerinde derinleştirilmesi konularında geçerlidir. Kardeş ülkelerin işbirliğini geliştirme konusunda yapılan geniş kapsamlı çalışmaya sadece merkez yönetim organları değil, aynı zamanda parti, sosyal ve ekonomi organizmasının tüm halkaları ve hattâ geniş toplumsal örgütler ağı ve bu arada sendikalar da katılmıştır.

"Krasny Çepel' kolektifinin geçenerde başlattığı görkemli girişim, sosyalist ülkelerin halklarını birleştiren kardeşçe ilişkilerin köklerini ne derece güçlü ve hayal verici olduğunu göstermiştir. Çepelliler, Büyük Ekim Devrimi'nin 60. yıldönümü onuruna sosyalist bir yarışma açtılar ve Sovyetler Birliği'ne ihraç edilecek malların vaktinden önce tamamlanması yükümlülüğünü üzerlerine aldılar.

Diğer kardeş ülkelerin işçileri de bu tür girişimlerde bulundular." Leonid Brejnev kongre kürsüsünden bu ülkeler halklarının Ekim Devrimi'yle ve Sovyet üstyile dayanışmasının bu derece etkili ve heyecan verici bir örneğini sergiledikleri için teşekkür etti.

SOYALİZM DÜŞMANLARI NE YAPIYOR?

Daha sonra kapitalist dünyada, yapıcı bir uluslararası diyalogun gelişmesine karşı olan, kurulan diyalogun yıkılmasından yana olan etkin siyasi çevrelerin bulunduğu belirten Brejnev bu konuda şunları söyledi:

"Eski dünyanın gerici güçleri, yeni dünyanın büyümesini ve güçlenmesini hiç bir şekilde kabul etmek istemiyorlar. Örneğin, sömürgecilerin baskısından kurtulan Afrika ve Asya devletlerinin özgür ve bağımsız politikasını, onları ilerici gelişimini hiç bir şekilde kabul etmemişlerdir. Bunun son örnekleri, NATO'nun Zaire'deki iç anlaşmazlığa müdahalesi ve Angola Halk Cumhuriyeti'ne karşı girişilen yeni iftira kampanyasıdır. Ulusal kurtuluş savaşları liderlerini Kongo Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Marian

KONGO: NGOUBA ÖLDÜ, DEVRİM YAŞAYACAK

MARIEN NGOUBA

Kongo Halk Cumhuriyeti Başkanı Marien Nguabi, 18 Mart'ta başkent Brazzaville'de düzenlenen bir suikast sonucunda öldürüldü. Başkan Nguabi, aynı zamanda Kongo Emek Partisi Merkez Komitesi sekreterliği görevini de yürütmekteydi.

EMPERYALİST ODAKLARIN ENDİŞE KAYNAĞI

Brazzaville Kongosu, 1960 yılında Fransızlara karşı verilen mücadelede sonucunda bağımsızlığa kavuştu. Bağımsızlıktan sonra izlenen politika, bağımsızlığını yeni kazanan ülkelerin gelişim perspektifleri üzerine ilginç örnekleri de beraberinde getirdi. Özellikle 1969 yılında Kongo Emek Partisi'nin kurulmasından sonra gerçekleştirilen kazanımlar, sosyalizm hedefi doğrultusunda atılan adımlar, dünya emperyalizminin bölgedeki çıkarlarını büyük ölçüde tehdit edici boyutlara ulaştırdı. Angola ve Mozambik'teki gelişmelerle birlikte, Kongo

Halk Cumhuriyeti'nin attığı ileri adımlar emperyalizmin Güney Afrika ve Rodezya tarafından oluşturulan gerici dayanaklarını temelden sarsmaya başlanınca, ilerici çizgideki ülkelerin kuşatılması için, Çin Halk Cumhuriyeti tarafından da desteklenen Zaire, emperyalizmin maşası ve bölgedeki sıçrama tahtalardan bir baskısı olarak ön plana çıktı.

Marien Nguabi önderliğindeki Kongo halkının izlediği çizgi, emperyalist odaklar için gerçek bir endişe kaynağı oluşturuyordu. Bunları görebilmek için 1960 yılından bu yana Kongo Halk Cumhuriyetinde gözlenen gelişmelere kısaca göz atmakta yarar var.

BİLİMSSEL SOYALİZM DOĞRULTUSUNDA

Emperyalizm, Kongo üzerindeki doğrudan işgalini 1960 yılında kaldırmak zorunda kalırken, yeni sömürgecilğin ince yöntemlerini uygulayacak elit bir kadro da bırakıyordu geride. Sömürgeci politikanın keskinleştirdiği sınıfsal ilişkiler, bağımsızlığın kazanılmasından sonra da bütün şaşırtıcı ile kendini ortaya koydu. Bu ilişkilerin ortasında, gelişmenin yönünü belirleyecek güçte bir başka faktör daha ağırlığını duyuruyordu. Öldürülen Başkan Nguabi'nin sözleriyle "birçok Afrika ülkesinden farklı olarak Kongo proletaryası sömürülen bir sınıf olmanın bilincindedir ve bu nedenle olayların akışını değiştirmek üzere politik arenada oldukça aktif bir yere sahiptir".

Kongo proletaryasının Nguabi tarafından değinilen bu niteliği sonucunda yeni sömürgecilğin ince yöntemlerini "Devlet Kapitalizmi" uygulaması ile ger-

çekleştirmek isteyen emperyalizm artığı işbirlikçilerle, tek çözüm yolunun üretim araçlarının sosyalleştirilmesi olduğunu savunan işçi sınıfı öncülerini arasındaki çelişkiler hayli keskinleşiyor.

Nguabi ve işçi sınıfı sosyalistleri, Kongo işçi sınıfının güçlü konumundan hareketle, "emperyalizmi ve sömürgeciliği yaratan kapitalist düzenin inkarı" üzerinde durmakta ve "bağımsızlığı ve sosyal ilerlemeyi güvence altına almada tek çıkar yol olan sosyalizmi" kurmak gerektiğini vurgulamaktadır.

BAĞIMSIZLIKTAN SONRA

Bağımsızlığın kazanılmasını izleyen ilk bağımsız hükümet bir kurtuluş şefi olan Abbot Youlou başkanlığındaki hükümettir.

Politik bağımsızlık örtüsü altında yeni sömürgecilğin ve onları geride bıraktığı çıkarıcı elitin hesaplarını uygulayan Youlou hükümetine tepkiler giderek büyüyor. 1963 yılındaki bir halk ayaklanması sonucunda Youlou hükümeti devriliyor.

Yeni sömürgecilğin, ülkenin gerçek bağımsızlığı karşısında oluşturduğu ciddi tehlikenin bilincinde olan sendikalar, kadın, gençlik ve öğrenci örgütleri ile siyasi partiler 1964 yılında Ulusal Devrimci Hareket (UDH) adı altında tek bir kitle partisi içinde örgütlendiler.

Ancak sözde genel olarak sosyalizmden yana bir eğilim göstermekle birlikte UDH safalarında çok çeşitli eğilim ve çıkarlar barmaktaydı. Parti'nin devrimci gelişimi kısırlatılınca, işçi sınıfı sosyalistleri etkisiz bırakma ve kitlelerden tecrit etme yönünde izlenen genel politika halkın hoşnutsuzluğunu artırıyordu.

Sonuçta 31 Temmuz 1968'de devrimci bir ayaklanma daha patlak verdi. Bu ayaklanmanın başarısından sonra, ülkenin bağımsızlığından, yeni sömürgeci yöntemlerin tasfiyesinden ve sosyalizm yolunda ileri adımların atılmasından yana olanlar Marksist-Leninist bir bağımsız parti içinde örgütlendiler. Nguabi'nin öncülüğündeki Kongo Emek Partisi, bu gelişmeler sonucunda 31 Aralık 1969 yılında kuruldu.

KONGO'DA İLERİ ADIMLAR DURDURULAMAYACAK

1969 yılından bu yana, Kongo'da atılan adımlar, bağımsızlığın korunması ve sosyalizmin kurulmasına yönelik adımlar oldu. Kongo Emek Partisi öncülüğündeki Kongo emekçileri içerideki bu adanların yanısıra uluslararası planda da ilerici, barış, demokrasi ve sosyalizm yolunda bir çizgi izledi.

Başkan Nguabi'nin öldürülmesi, emperyalizmin güçlerinin Kongo'daki ileri gelişmeleri durdurmaya, bölgede Zaire, Güney Afrika ve Rodezya'nın yanısıra yeni bir kale oluşturmaya yönelik bir girişim olarak değerlendirilmeli.

Bütün bunlara rağmen, Başkan Nguabi'nin ve Emek Partisi'nin geride bıraktıkları ve bugüne kadar gerçekleştirdikleri, emperyalizmin emeklerinin gerçekleştirmesinin hiç de kolay olmadığını gösteriyor. Nguabi'nin katlineinden sonra onun yoldaşları Kongo'nun bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolundaki uğraşlarını sürdürdüklerini açıkladılar.

Emperyalizm ve onun ajanları Nguabi'yi öldürdüler. Ancak Kongo'da ilerici sosyalist hareketin kurduğunu sağlama dayanakları, oluşturduğu kökleri ve halk içindeki etkinliği yok edemeyecekler.

AJANLARINA HOŞGÖRÜ YOK»

MESELE TOPLUMUMUZDAN KOPAN BAZI KİŞİLERİN SOSYALİST DÜZENE KARŞI AKTİF EYLEMLERDE BULUNMALARI, ANTI-SOYVET EYLEMLER YOLUNA SAPMALAR, YASALARI ÇİĞNEMELERİ ÜLKE İÇİNDE HİÇ BİR DAYANAKLARI OLMADAN DESTEK İÇİN DIŞARIYA, PROPAGANDACI VE İSTİHARATÇI EMPERYALİST YIKICI MERKEZLERE BAŞ VURMALARIDIR. HALKIMIZ, BÖYLE KİŞİLERE ANAYURT-LARINA İHANET EDEN SOSYALİZM DÜŞMANLARINA, EMPERYALİST AJANLARIN SUÇ ORTAKLARINA DAVRANILDIĞI GİBİ DAVRANMA-MIZ İSTİYOR. YASALARIN ÖNGÖRDÜĞÜ ÖNLEMLERİ ALMAMIZ DOĞALDIR VE BUNA DEVAM EDECEĞİZ.

Nguabi ve Lübnan İlerci Sosyalist Parti Başkanı Kemal Canpolat'ın öldürülmesi de bunun ifadesidir. Sovyet halkı bu suikastları hiddetle kınamaktadır."

"Düşmanlarımız, ülkelerimiz içinde sosyalizme karşı çıkan güçler bulmak istiyorlar. Böylesi güçler yok, çünkü sosyalist toplumda ezilen ve sömürülen sınıflar, ezilen ve sömürülen uluslar yok. Oysa ki bunun yerine başka şeyler üretiyorlar ve sosyalist ülkelerde iç muhalefet' olduğu görüntüsünü yaratıyorlar. 'Muhaliilere' ilişkin kampanya ve sosyalist ülkelerde 'insan haklarının çiğnen-diyiği' ilişkin çığlıklar özellikle bu yüz-den organez ediyor."

"Bu hususta ne söylenebilir? Bizde toplum yaşamının şu ya da bu yönünü bir eleştirmen gözüyle bakarak değerlendirmek çoğunlukta başka türlü düşünmek yasak değildir. Sorunların çözümüne katkıda bulunmak amacıyla ve kanıtlara dayalı eleştiri niteliğinde konuşmalar yapan arkadaşlara, iyi niyetli eleştirmenlere davranıldığı gibi davranıyoruz ve onlara minnettanız. Hatalı eleştiriler yapan kişilere ise yolunu şaşırın insanlara davranıldığı şekilde davranıyoruz."

"Bir başka mesele toplumumuzdan kopan bazı kişilerin sosyalist düzene karşı aktif eylemlerde bulunmaları, anti-sovyet eylemler yoluna sapmaları, yasaları çiğ-nemeleri ülke içinde hiç bir dayanakları olmadan destek için dışarıya, propagandacı ve istihbaratçı emperyalist yıkıcı merkez-lere baş vunnalmadır. Halkımız, böyle kişilere anayurtlarına ihanet eden sosyalizm düşmanlarına, emperyalist ajanların suç ortaklarına davranıldığı gibi davranmamızı istiyor. Yasaların öngördüğü önlemleri almamız doğaldır ve buna devam edece-ğiz."

SOĞUK SAVAŞTAN YARAR UMANLAR

Brejnev sözlerine şöyle devam etti: "Emperyalizm dünyasında egemen olan düzenler hakkında kuşkusuz belirli bir fikre sahibiz ve bunu gözlemliyoruz. Ama gene de diğer devletlerin işlerine kaşınıyoruz. SBKP XXV. Kongresi kararlarına tam olarak uyarak kapitalist ülkelerle olan ilişkilerimizi genel başınş pekiştirilmesi yararına çeşitli alanlarda uzun süreli karşılıklı yararlı işbirliği esası üzerinde kurmak istiyoruz."

Leonid Brejnev Sovyetler Birliği'nin Sovyet-Amerikan ilişkilerinin olumlu gelişimine büyük önem verdiğini ve vermeye devam edeceğini belirtirken şöyle dedi: "Bu mesele günümüzde üç temel unsurla belirleniyor. Birincisi 1972 - 74 yıllarında imzalanan anlaşma ve sözleşmelerin oluş-turduğu sağlam temel. İkincisi, Amerikan tarafının seçmiş kampanyasının başlan-ğında açıkladığı belirli durgunluk durumu. Ancak yeni Amerikan yönetiminin iş başına geçmesinden bu yana geçen ilk iki ayda bu durgunluğu giderme isteği pek görülmüdü."

"Stratejik saldırı silahlarının sınırlandırılmasına ilişkin yeni bir anlaşmanın hazırlanması ve imzalanması, bu esas üzerinde ilerlenerek karşılıklı silah indiriminin gerçekleştirilmesi, çok tehlikeli kimyasal silahların yasaklanması alanında her türlü ortak girişimlerde bulunulması ve silahlanma yarışını durduracak önlemlerin alınması, ticari-ekonomik ilişkilerin geniş ölçüde geliştirilmesi, SSCB ve ABD'nin Yakın Doğu düzenlemesi amacıyla ortak eylemlere girişmesi somut ve tamamen gerçekçi görevler arasındadır."

SBKP M.K. Genel Sekreteri Sovyet-Amerikan ilişkilerinin iyileşmesine doğrudan doğruya engel olan bir durumun daha bulunduğunu belirtti. "Bu SSCB tarafından gelecek olan uydurma 'savaş tehdidi' ile ilgili olarak açılan kışkırtıcı kampanyanın körüklenmesi, resmi Amerikan makamlarının Sovyetler Birliği'nin işlerine kaşınma girişimleridir."

"Washington'un başkalarına nasıl yapacağını öğretme konusundaki iddiaları, ABD'deki durumun ve dış politikasının böylesi eylemler için hiç bir kanıt teşkil etmeyeceği meselesi bir yana; hiç bir egemen devletin bunu kabul etmeyeceğini sanıyorum"

Brejnev SSCB'nin Batı Avrupa ülkeleriyle olan ilişkilerinin genel olarak olumlu bir şekilde geliştiğine işaret etti: "Helsinki Konferansı'ndan sonraki 20 ay içinde dünyada barış daha sağlamlaştı. Ekonomik, kültürel ve diğer ilişkiler farkedilir derecede gelişti". Avrupa Genel Konferansı'na katılan ülkelerin temsilcilerinin Helsinki'den sonraki ilk toplu karşılaşmaları olan Belgrad görüşmelerinde başlıca konu Avrupa'da barış ve güvenliğin sağlanmasıdır. Sadece yapılanların bilançosu çıkarılmamalı, işbirliğinin geleceği sorunlarına ilişkin bazı tavsiye ve öneriler konusunda anlaşılmalıdır. Yugoslavya başkentindeki bu toplantının başlıca görevlerinin bunlar olması gerektiğini düşünüyorum."

NÜKLEER DENEMELERİN YASAKLANMASI

"Sovyetler Birliği'nin düşüncesine göre konferansın sonuç belgeleri, tüm ülkelerin gemilerinin Tiran Boğazı ve Akab Körfezi'nden serbest geçişine ilişkin hükümleri ve Mısırın tamamiyle kendi egemenliği altında bulunan Süveyş Kanalı'ndan gemilerin serbestçe geçişine ilişkin açıklamasını kapsamak zorundadır. Başınş düzenleme koşullarının gerçekleştirilmesi, BMT Güvenlik Konseyi'nce ve belki de örneğin SSCB, ABD, Fransa, İngiltere gibi çeşitli devletlerce garanti edilebilir."

"Zamanımızda tüm nükleer silah denemelerinin yasaklanması meselesi son derece önemli ve güncel bir konudur. Bu denemelerin tamamen yasaklanmasına karşı olanlar uzun zaman denetim güçlüğü bahanesini ileri sürdüler. Sov-

yetler Birliği, şimdi, ulusal tespit araçlarının denetim için tamamen yeterli olduğu inancındadır. Üstelik, anlaşma yolunu açmak için anlaşmadan doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesi konusunda kuşku duyulması halinde yerinde yapılacak olan ve gönüllüğe esasına dayanan bir denetime hazırdır."

SSCB BARIŞ İÇİN KARARLIDIR!

Varşova Paketi ülkelerinin, Avrupa Genel Konferansı'na katılan bütün devletlerin nükleer silah birbirlerine karşı ilk olarak kullanılmalarına ilişkin önerileri son derece önemlidir. Batılı devlet adamları bu önerinin anlamı üzerinde düşünmelidir. Öneri karşı taraf-tan geliyor, böylece tehlikelidir ve reddetmek gerekir diyerek mekanik bir yaklaşımdan kaçınılmalıdır."

Orta Avrupa'daki silahlı kuvvetlerin

ve silahların azaltılmasına ilişkin görüşmeler dört yıldır devam ediyor. Sovyetler Birliği, bu görüşmelerde, hiç olmazsa bu bölgedeki silahlı kuvvetleri artırmamayı önerdi. Sovyetler Birliği böyle davranıyor, ama batı ülkeleri silahlı kuvvetlerini artırmaya devam ediyorlar. Bugün bir kez daha açıklayalım: Biz, Orta Avrupa'da silahlı kuvvetlerin ve silahların azaltılmasına konusunda anlaşmaya varılmaya dek bu bölgedeki ordularımızın miktarını artırmamaya hazırız. Kuşkusuz, buradaki NATO kuvvetlerinin de artmaması koşuluyla. Saygıdeğer görüşme ortaklarımız bu öneriyi silahlı kuvvetlerin azaltılmasına yolunda ilk gerçek adım olarak kabul etsinler. Sovyet halkı, partisinin bantsevser politikasını takdir ediyor. Sovyet halkı, başınş sü-rekli, sağlam ve güvenli olması için her şeyi yapmaya hazırdır."

ÇEŞİTLİ ÖLKELERDE

İKP: OLAYLAR KARŞISINDA ÇEKİMSER KALMAYACAĞIZ

Geçen yaz başında seçimlerin yapıldığı İtalya'da politik yaşam her geçen gün daha hareketli bir hal alıyor. Ege-men sınıfların bunalmının derinleşmesi-ne paralel olarak aşırı sağın şiddet eylemlerini yoğunlaştırdığı görülüyor.

Eski bakan ve başbakanlardan bazılarnın da adlarını taşıdığı Lockheed yolsuzluğunun kopardığı fırtınayı Roma ve Bologna kentlerindeki aşırı sağın şiddet eylemleri izledi. Şiddet eylemlerinde bazı göşist öğrenci gruplarının da önemli rol oynadığı gözden kaçmıyor.

İSPANYA HÜKÜMETİ, SEÇİMLERDE İŞÇİ SINIFININ SESİNİ KISMAK İÇİN ÇEŞİTLİ YÖNTEMLERE BAŞVURUYOR

İspanya hükümeti, ülkede önümüzdeki aylarda yapılacak parlamento seçimlerinde işçi sınıfının sesini kısımak ve sol'un en az biçimde temsilini sağlamak amacıyla çeşitli yöntemlere başvuruyor. Seçimleri bu amaçla hizmet eder biçimde geçmesi için, seçime ilgili mevzuatı çeşitli saptırmalar düzenleniyor.

İspanya hükümetinin bu çabaları, sınırlı bir demokrasiye dönüşü sağlanan siyasal eğitim ve partilerin destek bulduğu kırsal bölgelerin, seçimlerdeki ağırlığını arttırmaya yönelik. Başta büyük burjuvazi ve ardından önemli bir kesimi, ayrıca NATO ve AET ülkeleri tarafından benimsenen sola yarı açık, yarı kapalı bir demokrasi modelinin gelişmesi önerileri, kent ve kır küçük burjuvazisi arasında yaygınlaştırılmak isteniyor.

İspanya hükümeti tarafından 15 Mart'ta açıklanan seçim kurallarına göre, meclis seçimleri "nispi temsil" esasına göre düzenlenecek. Ancak ülkenin 50 eyaletinden her birinin en az 3'er temsilci çıkarması öngörülmüyor. Böylece millet meclisinin oluşumunda, nüfusun daha düşük ve sanayinin gelişmediği bölgelere ağırlık tanınması amaçlanıyor. Senato seçimlerinin ise "çoğunluk" esasına göre düzenleneceği bildirildi. Burada da her eyaletin 4'er temsilci getirmesi öngörülmüyor. Böylece, ağırlık taşıyacak olan bu yasama meclisinde, tutucu güçlerin daha da büyük bir temsil olanağı bulmaları planlanıyor. İspanya hükümetinin giriştiği bu önlemler, işçi sınıfından ve ondaki demokratik ve sosyalist birikimden duyduğu korkuyu dile getiriyor.

du. Bu eylemlere karşı büyük kentlerde başını komünistlerin çektiği kitle gösterileri düzenleniyordu. İtalya'da geçtiğimiz hafta içinde yapılan işsizliğin protestosuna 10 milyon işçi ve emeği katılıyor. Daha sonra 23 Mart'ta Roma'da yine aynı amaçla bir genel grev daha yapıldı.

Bu ortamda yapılan İKP Merkez Komitesi toplantısında demokrasiye yönelik tehditlere karşı Hristiyan Demokratların hareketsizliklerini sürdürdükleri belirtiliyor ve komünistlerin "Parlamento'da çekimsiz kalmalarının ülkede çekimsiz kalmaları anlamına gelmeyeceği" vurgulanıyordu.

Yayınlanan Merkez Komitesi bildirisinde gençler provokatörleri təcrid etme ve "işçi ve halk hareketinin yenileştirici güçleriyle birlikte daha iyi bir üniversite ve toplum için mücadelelerini" geliştirmeye çağırılıyor. Bildiri şöyle sonuçlanıyordu: "20 Haziran seçimlerinin açtığı yoldan tüm demokratik ve halk eylemlerinin dayanışmasının ifadesi olarak bir ülke yönetimi gerçekleştir-mek için kararlılıkla yürünmelidir."

SOVYET HUKUKÇULARI, EMPERYALİZMİN "İNSAN HAKLARI" KONUSUNDAKİ İFTİRALARINI YANITLIYOR

Emperyalist propaganda organlarının ve burjuva devlet adamlarının sosyalist ülkelere karşı sistemli olarak sürdürdükleri ideolojik saldırı kampanyası, bir süreden beri, uluslararası ilişkilerde gerçekleştirilen olumlu ilerlemeleri tehdit edici bir nitelik kazandı. Emperyalizmin soğuk savaş ortamını geri getirme planlarının bir parçası olan bu saldırılar, dünya başıçı güçleri tarafından kararlı bir biçimde piskürtülüyor.

Öte yandan, sosyalist ülkelerin çeşitli basın ve yönetim organlarının, sosyalist sistemin gerçeklerini gözler önüne seren açıklamaları da, burjuva propagandasını etkisizleştiriyor. SSCB Genel Savcı Yardımcısı Sergey Gusev'in, sosyalizm düşmanı A. Sakarov hakkında New York Times gazetesine yaptığı açıklamalar, burjuva propagandasının sahteliğini ortaya koyuyor.

S. Gusev, Sakarov'un 8 Ocak'ta Moskova metrosunda meydana gelen patlamayı Sovyet yöneticilerinin sözde "muhafız"ları ezmek için kasten düzenlediklerini iddia etmesi üzerine kendisiyle yaptığı görüşmeyi açıkladı. Gusev, Sakarov'un davranışının "Sovyet devlet ve toplum düzenini lekeleyen iftiracı uydurmalarnın sistematik olarak yayınlanmasına" ilişkin 70. ve 191/1. Ceza Yasası maddelerine girdiğini belirtti. Bu nedenle, Sakarov'un uyarıldığını söyledi.

Sovyet Genel Savcı Yardımcısı, bunun, Sakarov'la yapılan ilk görüşme olmadığını da hatırlattı. Daha 16 Ağustos 1973'te Sakarov'la aynı konuda ilk görüşmenin yapıldığını bildirdi. Gusev, "Sakarov sorununu ısrarla a-bartan kişilere kendi ülkelerinin yasalarını anımsatmak çok yerinde olur" diyerek ABD Ceza Yasası'nın 18. Bölümünün 2385'inci paragrafını okudu: "ABD Hükümeti'nin yada eyaletlerden birinin hükümetini devirmek veya parçalamak amacıyla, bu hükümetlerin devrilmesinin veya parçalanmasının istenilmesine, zorunluluğuna, haklılığına ilişkin öğütleri içeren yada telkin eden yazılı belgeleri basan, redakte eden, satan, dağıtan veya açıkça yayan kişi 20.000 dolara kadar para ve 20 yıldan fazla olmamak üzere hapis cezasına çarptırılır."

Sovyet Genel Savcı Yardımcısı, Sakarov hakkında hemen bir önlem alınmaktansa kendisiyle bir görüşme yapılması-

nın, dışardan gelen baskılara bir ilişki olmadığını da şöyle belirtti: "Yürürlükteki Sovyet yasalarının başlıca amacı, yasalara aykırı suçların önüne geçmektir. Bu ilke, SSCB ve Birlik Cumhuriyetleri ceza mahkemelerinin usul esaslarında, ceza kanunlarında ve yürürlükteki diğer yasal antlaşmalarla pekiştirildi. SSCB Yüksek Sovyet Prezidumunun 8 Temmuz 1973 tarihli kararının 7. maddesine göre, yönetim organlarında görevli kişiler devamlı halde cezai sorumlulukla yüklenecikleri suç teşkil eden eylemlerine izin verilmemesi için yurttaşların görüşmeye çağırılabilir."

Gusev, daha sonra, Sakarov'un kendisi için kanunlar nezdinde "özel" uygulamaya hakkı koparmaya çalıştığını belirtti. Kapitalist ülkelerdeki resmi hükümet kuruluşlarının Sakarov'u desteklemelerinin de, aslında aynı amaca yönelik olduğunu bildirdi.

25. KONGRE'NİN BİR YILLIK SONUÇLARI DEĞERLENDİRİLYOR

Diğer yandan, geçen yıl 25 Şubat - 5 Mart tarihleri arasında yapılan SBKP 25. Kongresi kararlarını uygulama sonuçları, Sovyetler Birliği'nde geniş ölçüde değerlendiriliyor. Bu değerlendirmeler sırasında, sosyalist demokrasinin maddi temellerinin genişletilip derinleştirilmesi çalışmalarna önem veriliyor.

25. Kongre'de benimsenen onuncu beş yıllık gelişme programlarının bir yıllık uygulaması sonucunda, ülke ekonomisinde çalışan işçi ve memur sayısı 2,1 milyon yükseldi. Aylık ücretlerin ve kolhozculara yapılan ödemelerin artırılmasıyla, kişi başına düşen gerçek ücretler bir yılda yüzde 3,7 oranında arttı. 11 milyona yaklaşan Sovyet yurttışı yeni konutlara taşındı. Halkın maddi yaşamının bütün alanlarda yükseltilmesi, emekçilerin ülkenin yönetimine, toplumsal sorunların çözümüne etkin biçimde katılmalarının koşullarını daha da geliştirdi.

Halkın seçim yoluyla belirlediği çok sayıda milletvekili yerel ve yüksek sovyetlerde devlet işlerini yönetiyor. Bu milletvekillerinin yüzde 67'yi aşkın bir bölümü, işçilerden ve kolhoz emekçilerinden oluşuyor.

MÜLKİYELİLER BİRLİĞİ RUŞTU KORAY ARMAĞANI YARIŞMASINA İLİŞKİN DUYURU

Maliye eski Teftiş Kurulu Başkanlarından merhum Ruştı Koray'ın amak ve ekonomik-mali konularda bir yurt sorununu incelemek suretiyle duyduğu hayalimize katkıda bulunmak amacıyla (MÜLKİYELİLER BİRLİĞİ RUŞTU KORAY ARMAĞANI) adıyla bir yarışma düzenlenmiştir.

1977 yılı için yarışma komisyonu (TABAN FİYAT UYGULAMALARININ EKONOMİKLEŞTİRİLMESİ) dir.

Yarışmaya katılma süresi 1.7.1977'ye kadardır. Yazılar daktilo ile 1,5 aralıkla yazılacak, 25 daktilo sayfasından az olmayacak ve beş nüsha halinde (Konar Sokak No. 1 - Ankara) adresindeki Birlik Genel Merkezine gönderilecektir.

Postada olacak gecikmeler özer sayılmayacaktır. Derece alan eserlerin telif hakkı Mülkiyeliler Birliği'ne aittir.

ODÜLLER : Birinciyi 7.500. TL. İkinciyi 5.000. TL. Üçüncüyü 2.500. TL. ödenecektir.

Yarışma tüm aydınlarla açıktır.

MÜLKİYELİLER BİRLİĞİ GENEL BAŞKANLIĞI

MÜZİĞİN ANLAMI

AKIN ERTEK

Müzik insan yaşamının ayrılmaz bir parçası haline geldi. Öyle ki, nereye gitsen bir şarkının, bir türkünün veya bir enstrümanın sesleri kulağımıza gelir.

Öte yandan, birimizin dinlediğini bir diğeri dinlemek istemez. Örneğin evde radyodan hangi müzik programının dinleneceği tartışma konusu olur. Veya kulak alışkanlığımızın dışında bir müzik programında hemen radyoyu kapatırız; istasyonu değiştiririz. Sanki o ana kadar duyduğularımızı okşayan ezgiler birden değişip herşeyi alt üst edecekmiş gibi.

Müzik de insan toplumları ile birlikte gelişti. İnsanoğlu, kulağının algılayabildiği sesleri topladı, sınıflandırdı, yeniden üretti. Ve üretmeye devam ediyor. Bununla birlikte giderek bağımsız sanat türü haline geldi müzik.

Bu zengin ses toplamının anlamı bir şekilde bir araya getirilebilmesi müziğin bir bilim olarak gelişimini sağladı. Bunun sonucunda sanatçılar yaratıcıları eserlerde, yaşadıkları çağı, çevrelerini insan ilişkilerini, zamanın sanat anlayışı içinde bir ses düzeni içerisinde yansıtmaya çalıştılar. Bunu başararak haklı olarak klasikleştirilerek, geçici fantezilerin şöhratleri ise unutulup gitti. Fakat burada sadece klasiklerin bir değer taşıdıkları, diğerlerin "müzik yapımadıklarını" anlamamak gerek. Çünkü klasiklerin taşıdıkları önem, müzik yönünden, ayrıca kalıcı olma ve bugün dahi aynı zevki verebileme özelliğinden. Oysa başka bir eser kalıcı olmasa da zamanın akımı olan, güzel bir melodi olabilir.

Müzik diğer sanat türlerinin yanında daha fazla yaygındır diyebiliriz. Bunun sonucunda müziğin yaygınlığının "sanat" anlamında olmadığını belirtmek gerek. Çünkü çalan her "parçanın" bir müzik eseri olabilmesi için onda sanatın gerektirdiği aşırı özelliklerin bulunması gerekiyor. Bu olmazsa böyle bir "parça" ne insandaki estetik duyguları okşar, ne de insan zekasını yorar. Olsa olsa bunları köreltilici, yıkıcı tesir yaratır.

Burada Marks'ın önemli bir sözünü hatırlamakta yarar var: "Güzel sanatlardan zevk almak istiyorsan, senin de sanat kültürün olmalıdır..." (K. Marks, Ekonomik ve Felsefi Elyazıları 1848) Son derece açık bir yargı. Bunun ön şartı nedir? Eğitim. Bir insan kendi ulusunun müziğinden aldığı tadı, o ulustan olma özelliğinden değil, yetiştiği ortamda ona şartlandığı için alır. Gördüğü eğitim sonucunda belirli değerler belirir kafasında. Bilimin ışığında gerçeklere yaklaştıkça, kendisine kabul ettirilmek istenen şeyleri olumlu olumsuz diye ayırabilir. Bu, müzik için de böyledir.

Bugün Türkiye'de, devrimci hareket müziğin yeri tartışılıyor. Netliğe kavuşması için çaba sarfediliyor. Ve yine burada, bunu bir geçim kapısı olarak görüp sömürenler var. Zararları sadece kendilerine maddi çıkar sağlamalarında değil. Aynı zamanda beraberlerinde hastalık getirmelerinde. Bütün bunları da devrim adına yapmalındadır.

Halk müziği çalınır dinlenince devrimci olunuyor da, bunun dışında herhangi bir senfoni dinlenince "burjuva kültürü" veya "burjuvalık" söz konusu ediliyor. Böyle bir yaklaşım son derece yanlış. Birincisi, halk müziğinin yay-

gınlık nedenleri, halkın bu konuda "kendini yağıyla kavurmasından", kendi müziği olarak halkın ona sahip çıkmasından. İkincisi, onun yanında bir müzik kültürünün yaratılmaması veya olanında gelişmesi, üçüncüsü, ikincinin sonucu olarak kolay öğrenilip, yaygınlaşması. Bunun yanında halkımızın okuma yazma oranına bakıp Sanat kültürünün ne durumda olduğunu anlamak yeterli. Bu durumda ulusal sınırları aşan bir gelişkinlik gösteren müziğin zevkine, aşırı eğitimden dahi geçmemiş olan bir kişinin nasıl varacağı merak konusu olur. Bu nedenle bugüne kadar gelişmiş sanatların zevkine sadece kendi varabilen burjuvazi iken, bunu gelecekte halka yasaklayan düşüncenin kime hizmet ettiği ortadadır.

Genel olarak müziğin bugüne kadar olan gelişiminde zengin bir birikim vardır. Bunun kullanımı ise yetenek ister ve bu bir kaç haftalık "tingirdatma" sonunda olacak bir iş değildir. Hele bunu devrimci mücadelede bir "araç" olarak kullanmak, basit söz değişikliklerinden ibaret hiç değildir.

Burada sırası gelmişken müziğin araç veya amaç olma meselesine de değinelim. Bugün ortaya çıkan yanlış anlayışlardan bir tanesi de, diğer sanat türlerinde olduğu gibi müziğin de sanki her zaman bir araç durumunda kalması gerektiği inancıdır. Bir kere sanat araç değil, amaçtır. Sanatın amaç olması ise sanatın sanat için olduğu veya toplumsal yönünün hiç bulunmadığı anlamına gelmez. Çünkü bir eser kendi bütünlüğü içerisinde bir değer taşıyor ve başarılı bir estetik yapı içerisinde anlatımları başarabiliyorsa bir sanattır. Ve sanatçı bu bütün yapı içerisinde toplumsal gerçekleri halkın yararı için ve devrimci mücadele yönünde gerçekleştirilebilir. Yoksa gerçekleri, zengin imajları halinde, ince bir estetik yapıya gerek duymadan da anlatmak mümkün olurdu.

Ancak müziğin araç olarak kullanılacağı zamanlar olabilir. Örneğin sinema veya tiyatrodaki efekt için, arzulanan gerilimi sağlamak amacıyla kullanılabilir ki, o bile artık bunların dışında düşünülmediği için o eserin bir parçası haline gelmiştir.

Devrimci mücadelede proletarya kendi kültürünü yaratırken Amerika'yı yeniden keşfetmez. Bugüne kadar birikmiş bilgileri süzgeçten geçirir ve yararlı ile yararsızı ayırdıktan sonra bunun üstüne kendi binasını kurar. Ortada gelişmiş bir teknik varken, neden red edilmiş? Buna sahip çıkılması? Gerilğe boyun eğilmiş?

Proletarya iktidara yürürken hayatın bütün alanlarında kendi değerlerini yaratır ve kabul ettirir. Ancak bu kendiliğinden olmaz. Başta Parti olmak üzere, doğruların kabulü için mücadele edilerek gerçekleştirilen, mücadele (halkın benimsediği yanlış değerler olabilir ve ona karşıymış gibi sözükebilir.) özünde burjuvaziye ve onun bütün propaganda araçlarını kullanarak yaymaya çalıştığı değerlerine karşıdır.

Önemli olan sanatçının kendi yeteneğini ve çabasının toplumun ileriyi doğru gelişmesi için kullanımını ve harcamasıdır. Bunun da adı sanatta partizanlıktır. Müzikte bunun anlamı ise sadece marş ve türküde sınırlı kalmak değildir.

"GÜN DÖNERKEN"

DOSTLAR TİYATROSUNDA

BAŞARIYLA SÜRÜYOR

IŞIL KASABOĞLU

Dostlar Tiyatrosu yoğun bir çalışma döneminin sonunda "Gün Dönerken" ya da "Dimitrof"u seyircisine ilk kez 22 Şubat Salı günü sunmuştu. Oyunun yazarı Yavuz Çetinkaya, sahneye koyan Mehmet Akan yıllardır kendilerini tiyatroya, Dostlar Tiyatrosuna, devrimci tiyatroya adanmış iki tiyatro emekçisi: diğer Dostlar çalışanları gibi.

"Dimitrof"un yaşamı, "Dimitrof"un Leipzig Duruşması", "Dimitrof" bugüne değin tam yedi kez yazıldı, değişik ülkelerin değişik yazarları tarafından. Gerek bir roman, gerek bir öykü, gerekse bir tiyatro oyunu olarak. Ve gene Dimitrof bugüne değin birçok ülkede oynandı, film alındı. Yavuzer Çetinkaya'nın yazdı-

ğı bunların sekizincisi: Gün Dönerken.

Gün Dönerken, gamalı haçlar ile doldurulmuş salonda düzenlenen bir Nazi Eğlence Gecesi ile başlıyor. Daha sonra oyunun gelişimi içinde izleyiciler kâh Nazi eğlencelerini izleyen "Pis Naziler" oluyorlar, kâh Bulgaristan'a göç ediyorlar Dostlar ile birlikte. Sonra aleyhte tezahürat yapan birçok "Milliyetçi-Toplumcu" ile birlikte Dimitrof'un duruşması izliyorlar. Göring'in, Gobbels'in faşist saldırılar karşısında salondaki izleyiciler gene de sıkılmıyor. Varsın faşist Almanlar tarafından kendilerine küfredilsin, varsın sosyalizm yerin dibine batırılsın. Onları, izleyicileri de Dimitrof savunuyordu. Dimitrof nasılı olsa ka-

zanacaktı. Sosyalizm nasıl olsa kazanacaktı.

Genco Erkal'ın ve diğer Dostlar çalışanlarının da başarılı oyunlarıyla "Gün Dönerken" tam bir eğitim çalışması olmuş. "Eğlendirerek Eğitmek": Bunu başarmış Dostlar Tiyatrosu. Ne bir kelime fazla, ne bir kelime eksik. Oyunu seyredenler Nazilerin durumuna gülüyoruz, Dimitrof'da heyecanlanıyoruz, Paraşekve Ana'da duygulanıyoruz. Zeliha'nın şarkılarıyla eğlenirken, Arif Erkin'in besteleriyle seviniyoruz.

Dostlar Tiyatrosu yıllardır gerek İstanbul seyircisine, gerek turneleri sırasında dolaştığı Anadolu'nun çeşitli kentlerindeki izleyicilerine sadık kaldı. Ken-

dini gün geçtikçe geliştirdi, yeniledi. Buna bir anlamda kendil seyircisini yarattı da diyebiliriz. Abone sistemiyle, toplu satışlarıyla, oyunlarıyla...

"Gün Dönerken"den önce izlediklerimiz "Bitmeyen Kavga" için de söylenecek çok söz var. John Steinbeck'in "Bitmeyen Kavga"sını Genco Erkal yeniden yorumlayarak işçi sınıfının sosyalist bilinciniyle yoğunlaşarak işçi sınıfının, tüm emekçilerin hizmetine sundu. Bitmeyen Kavga halen başlanıya devam ediyor. Her gün birçok fabrika toplu olarak oyunu izlemeye gidiyor.

Dostlar Tiyatrosu gerek Bitmeyen Kavga'da, gerekse Gün Dönerken de bir çok yeni oyuncuya yer veriyor. Dönem başında açtığı Tiyatro Kursları'ndan kazandırdığı yeni oyuncularla bir grup çalışması şeklinde faaliyetlerini sürdüren tiyatro, oyun çalışmalarının yanı sıra Halk Oyunları ve Halk Müziği dalında da surekli aşamalar gösteriyor.

Komün: 106 yıldır eskimeyen deney

1871 Paris Komünü, işçi sınıfı tarihindeki en önemli köşebaşlarından biri. Aradan 106 yıl geçmiş olmasına rağmen, önem ve değerinden hiç birşey yitirmeyen bir olgu. Günümüzde bu olgu yeri yerine oturtulmuş bir biçimde sosyalist ideolojinin Komün'e baktığını doğru ve eksiksiz olarak kavramak gerekir. Ama hepsinden de önce Komün olgusunun önemli tarihsel, sınıfsal ve ideolojik boyutlarını kısaca gözden geçirmekte yarar var.

KOMÜN'E İPUÇLARI

Komün'ün neden Avrupa'nın bir başka ülkesinde değil de (örneğin sanayi devriminin başladığı ülke olan İngiltere) Fransa'da gerçekleştiği sorusu geliyor aklı. Engels, "Fransa'da İç Savaş"ın önsözünde bu soruyu yanıtlıyor: "1789'dan bu yana Fransa'nın ekonomik ve politik gelişimi öyle olmuştur ki, eli yıldır, Paris'te proletar niteliğe bürünmeyen hiç bir devrim olmamıştır. Öyle ki zaferi kaniya kazanmış olan proletarya zaferden sonra kendi istekleriyle sahneye çıkmıştır. Paris işçilerinin ulaştıkları olgunluk derecesinden dolayı bu istekler az çok belirsiz hatta kannaşmıştır. Ancak sonuçta hepisi kapitalistlerle işçiler arasındaki uzlaşma sınıf karşıtlıklarını ortadan kaldırmayı amaçlıyordu."

Bu yardığı birbirine bağlı iki önemli nokta var. Birincisi, genel olarak Fransa işçi sınıfının ve özel olarak Paris işçilerinin politik bağımsızlığına sahip olması, ikincisi de bu bağımsızlığın yalnızca göreceli oluşu. 1848'de iktidarda muhalefet arandığında bunalmı derinleştiği, silahlanan Paris işçileri, bunalmın sonuçlanmasında en önemli etken oldular. "Toplumsal" cumhuriyet ilan edildi. İşçi sınıfının taleplerini artırmaya başladı. Ancak, burjuvazinin ayakları yere basar basmaz, zulmün silahları işçi sınıfına karşı çevrildi. Engels'in yukarıda anılan saptaması kaba hatlarıyla Komün için de geçerli. Ancak Komün üzerinde daha titizlikle durulmasını gerektiren nedenler var.

İŞÇİ SINIFI DÜŞMANLARI İTTİFAK İÇİNDE

Paris Komünü tarihsel açıdan Fransa'da II. İmparatorluk şovenizminin şahlandığı bir dönemde gerçekleşti. Louis Bonaparte yönetimi, burjuvazinin gelişmesi yolundaki bütün engelleri temizlemişti. Ancak Prusya'ya karşı açılan savaş, imparatorluğunun sonunun başlangıcı oldu. Savaş, Prusya'nın zaferi ile sonuçlandı. Fransa topraklarının işgali bunu izledi. "Ulusal savunma hükümeti" Prusya ile kayıtsız şartsız barışa hazır. Ülkede Prusya işgaline karşı direnen tek güç, kentlerdeki yerel yönetimler (komünler) idi. Komünlerin en güçlüsü olan Paris Komünü gücünü Paris işçilerinden alıyordu. Paris işçileri Ulusal Muhafız Alayı'nda silahlanmışlardı. Kentlerini işgalci düşmanlara karşı savunmaya hazırıldılar, kararlıydılar. Ancak 18 Mart 1871'de Prusya'lı işgalcilerle işçi sınıfının düşmanlarının (Versay'da bulunan ulusal savunma hükümeti) ittifak içinde oldukları açıkça belirlendi. Başbakan Thiers, Paris halkının topraklarını kayırmaya kalkmış, ancak girişim boşa çıkmıştı. 18 Mart'tan başlayarak Paris kentinde tüm yetkiler Komün seçiminin yapılacağı 26 Mart'a dek Komün Merkez Komitesi'nin eline geçti.

Komün'ün gerçekleştiği dönemde Paris işçilerinin gelişkinlik düzeyi, hareketi doğru kavrayabilmek için elde bulunması gereken önemli verilerden biri. 1871 yılında Komün kesin olarak yenilgiye uğratıldıktan sonra öldürüldüğü, hapsedildiği ya da sürüldüğü için kentte bulunmayan işçi sayısı 100 000'dir. Hapsedilen 34.772 kişiden yalnızca 5.873'ü (yaklaşık % 16) işçi olmayan kategorilerde gelmektedir. Ancak bunlar da küçük tüccarlar, düşük maaşlı memurlar, serbest meslek sahipleri vb. den oluşuyordu.

Oyleyse şu kesin olarak söylenebilir: Komün'e etkin olarak katılan kitlenin çoğunluğu Paris'i işçiler oluşturuyordu. Ancak bu işçilerin bugünkü anlamıyla "sanayi işçisi" olduklarını söylemek zordur.

DEĞİŞİK EĞİLİMLER

Komün'e ilgili bilimsel gereklerden biri de hareketi yönetenlerin ideolojik yönelimleri ve bunun çeşitli organların bilimselini yansımasıdır. Komün konseyinde en kalabalık gruplardan biri Blanqui'ilerdir. Komün günleri sırasında Paris dışında tutuklu bulunan Blanqui'nin Komün üzerindeki etkisi tartışılmaz. Ancak bu grup üyelerinin komploculuktan medet umar durumda bulunmaları, somut durumları uyumsuzluk göstermeleri sonucunu doğurmuştur. Bir başka grup da Jakbelerdir. Ancak bunların sosyalizm anlayışlarının da hayli tartışılı niteliği bilinir.

"Azinlik" grubu ise, çoğunluğu 1. Enternasyonal üyesi olan Proudhon'culardır. Ancak bu kişiler -ki bu grubun hemen tüm üyeleri işçiler idi- gerçek Proudhon'cular olduklarını söylemek de zordur. Sendika çalışmalarına, grevlere, Enternasyonal'in Fransa seksiyonu

nunun örgütlenmesine katılan gerçek militanlar olan bu grup üyeleri Proudhonculuktan da büyük ölçüde kurtulmuşlardı. Azinlikta olmalarına rağmen Komün'de nitel olarak etkin bulundukları söylenebilir. Üstelik, sayıları üçü aşmayan ve daha önceden Marksist düşünce ile uzaktan yakından ilişkide olmuş Komün delegeleriyle de çoğu kez eylem birliği içindeydiler. Komün'ün ayakta kaldığı 72 gün boyunca Proudhon'cular ve Blanqui'iler arasında çekişmeler sürmüştü.

ZENGİN DENEYİMLER

Komün, ulusal bağımsızlıktan yana olan gerçek gücün işçi sınıfı olduğunu açıkça göstermiştir. Paris işçileri, burjuva hükümetine rağmen, Prusya işgaline karşı çıkmışlar ve bunda bir ölçüde başarılı da olmuşlardır. Ulusal savunmayı sağlamak üzere kurulan hükümet "ulusal teslimiyetçilik" hükümetine dönüşmüştür. Ancak, Komün'ün ilan edildiği 18 Mart sabahından başlayarak Merkez Komitesi kendisine tek bir amaç edinmiştir: Thiers hükümetinin yıkılarak politik ve toplumsal devrimin sonuna ulaştırılması.

Paris Komünü, yeni bir tür iktidar getirmiştir. Komün'ün bilimsel sosyalizme en önemli katkısı da bu konuda ortaya çıkmaktadır. Bu iktidarın yapısını inceleyen Lenin, başlıca 3 karakteristiği işaret ediyor. Özetlersek: 1) İktidarın kaynağı, parlamentonun yaptığı yasalar değil, halk kitlelerinin inisiyatif, aşağıdan gelen, doğrudan yerel inisiyatifir. 2) Halktan ayrı ve ona karşı kurumlar olan polis ve ordunun yerini tüm halkın doğrudan silahlanması almıştır. 3) Memurlar ve tüm bürokratik görevlerde bulunanlar, seçime işbaşına gelmekte ve kendilerini seçenler tarafından geri çağrılabilirlerdir. (Bkz. Lenin, İktidarın İkiliği Üzerine, Eserler, Editions Sociales T. 24. s. 29)

Komün'ün aldığı tüm kararlar bu çerçevede içinde anlaşılabilir kazanır. Bunun dışında devletin kiliseden ayrılması ve okulların devletin kontrolüne geçirilmesi. Komün yönetiminin eskiyi kökünden değiştiren yeni kararları alıp uyguladığı sürenin de sadece 72 gün olduğunu akıldan çıkarmamak gerekir.

Komün aynı zamanda uluslararası bir harekettir. Harekete, Fransa'nın dışında başka bir çok uluslu emekçilerinin etkin olarak katıldıkları biliniyor. Bunların arasında İtalyanlar, Macarlar, Ruslar, Polonyalılar ve Belçikalılar vardır. Ayrıca Prusya işgal ordusunda bulunan ve esir düştükten sonra ise Komün saflarına katılan askerler de Komün'ün uluslararası niteliğini güçlendiren bir etkidir.

DERSLER

Bugün Komün'e bakarken, gerçekleştirdiklerini selamlarken, yapamadıklarını ya da yapmadıklarını da dikkatle değerlendirmek ve bu tarihsel deneyimden gerekli dersleri çıkarmak zorundayız.

Bilimsel sosyalist teorinin gelişmişlik düzeyi bize şu noktayı kesinlikle öğretiyor. İktidar yolundaki işçi sınıfının en güçlü ve vazgeçilmez silahı, onun partisidir. Paris Komününde Parti olgusunu görüyoruz. Yine de bunu Komün'ün bir "yanılgısı" olarak görmek insafsızlık olacaktır. (O dönemde işçi sınıfının gelişkinlik düzeyini ve Fransa'da sınıflararası dengeli değeri değerlendirmek gerek) Sonuçta, işçi sınıfı örgütünün yokluğu, Komün'ün başarısız kalmasına neden olmuştur. Yenilginin en önemli nedenlerinden biri olarak da bunu görmek gerekir.

Bazı toplumsal önlemleri alırken çok cömert olan Komün'ün, burjuvazinin ekonomik dayanağında yoksun bırakılması söz konusu olduğunda çekingen olarak nitelenebilecek bir davranış içine girdiği bilinir.

Örneğin Versay'da sıkışık kalan Thiers hükümetine mali bakımdan büyük destek sağlayan Fransa Bankası'nı dokunulmamıştır. Komün yalnızca patronları Paris'te terkeden özel işletme ve fabrikaların millileştirilmesini gerçekleştirmiş, yıkılmak istediği ekonomik düzenin temellerine bundan öte il sürmemiştir. Nitekim bu tür etkenler, Komün'ün yıkılması için Bismarck'tan ve Prusya burjuvazisinden yardım gören Thiers hükümetinin toparlanmasına yardımcı olmuştur.

Komün (yine bir adalet duygusunun etkisiyle) düşmanına gerçek darbeyi bir türlü indiremedi. Versay'dan gönderilen casuslar Paris sokaklarında cirit atarken, Komün konseyi kişisel çekişmelerle zaman kaybederek sınıf düşmanına zaman kazandırdı. Ordu Komün halkını sırtlarına rağmen, Versay üzerine yürüme kararını almamış, bu yenilginin başlıca nedenlerinden biri olmuştu.

GELECEĞE İŞİK TUTUYOR

Komün hareketi Paris dışında çok fazla etkili olmadı ve devrimin zaferi için zorunlu olan işçi-köylü ittifakını sağlayamadı. Paris'ten sonra Fransa'nın güneydoğusundaki bazı kentlerde de aynı doğrultuda Komünler oluşturuldu. Ancak bu Komünlerin politik açıdan fazla bir etkinliği yoktu. Komün'ün köylülerle ittifak kurma gereğini görmediğini söylemek doğru olmaz. Ancak Komün'ün sesi çeşitli nedenlerle onlara ulaşamadı. 28 Nisan 1871'de "Kır Emekçilerinin Çağrısı" başlığı ile yayınlanan bildirinin sonunda

şöyle deniliyordu: "Paris'in davası sizin davanızdır. Paris işçi için olduğu gibi sizin için de çalışmaktadır. Şayet Paris düşecek olursa sefalet boyunduruğu boyunca kalacak ve çocuklarınıza da geçecektir." Çerçevesi sarsılmış olan Paris halkı bu bildirilerin ancak çok küçük bir kısmını kırlarda dağıtabildi. Ne var ki o dönemde henüz toprak çıkarılardan kesin olarak ayrılmamış olan kent burjuvazisi ile bu burjuvazi arasında sıkışmış olan köylülük bu devrimci bildiriyi anlayamadı. Nitekim Thiers Komün'ü ezenken köylülerden büyük ölçüde yararlandı.

İşçi sınıfının Komün deneyimi tam 72 gün sürdü. "Kanlı Hafta" sonunda Komünçüler Paris sokaklarında tam 35.000 ölü verdiler. Bunu işkenceler, tutuklamalar ve sürgünler izledi. Ancak bütün bu baskı ve zulüm dünya işçi sınıfı hareketinin bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolundaki ilerleyişini durduramadı, durduramadı. Komün'den hemen sonra Marx Fransa'da İç Savaşta Komün'ü yerli yerinde oturtuyor, hareketin çözümlenmesini yapıyor. Daha sonra dünyadaki ilk sosyalist devletin kurucusu olan Lenin şöyle diyor: "Daha ilerde 1905 ve 1917 * Rus devrimlerinin farklı bir çerçevede ve başka koşullarda Komün'ün yapısını sürdürdüğünü ve Marx'ın dahiyane çözümlemesini doğruladığını göreceğiz." (Lenin, Seçme Eserler, Fransızca, C. 2. s. 331)

Aradan bir yüzyıldan fazla zaman geçti ama Paris Komünü hâlâ tazelğini ve dünya işçi sınıfı hareketi açısından önemini koruyor.

(* Burada söz konusu olan 1917 Şubat devrimidir.)